

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta umění a architektury

EKOKOMUNITY

Bakalářská práce

Studijní program: B8208 – Design
Studijní obor: 8206R123 – Design prostředí
Autor práce: **Silvie Cifrincová**
Vedoucí práce: doc. Mgr. Jaroslav Brabec

ECO-COMMUNITY

Bachelor thesis

Study programme: B8208 – Design
Study branch: 8206R123 – Environmental Design
Author: **Silvie Cifrincová**
Supervisor: doc. Mgr. Jaroslav Brabec

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Obsah

1. Úvod	2
1.1. Popis zkoumané problematiky	4
1.2. Cíle práce v kontextu současné společnosti	5
2. Přehled stavu problematiky (sekundární data)	6
2.1. Komunity	6
2.1.1. Komunita, vymezení pojmu	6
2.1.2. Význam komunit v současném světě	6
2.1.3. Komunity, typy a rozdělení	7
2.2. Historie a současnost komunitních hnutí	8
2.2.1. Klášterní komunity	8
2.2.2. Historie komunitního života na území Čech a Moravy	10
2.2.3. Historická komunitní hnutí v zahraničí	12
2.2.4. Současná komunitní hnutí v ČR	14
2.2.5. Současná komunitní hnutí v zahraničí	15
2.3. Ekokomunity	20
2.3.1. Ekokomuny	21
2.3.2. Ekovesnice	21
2.3.3. Cohousing	22
2.4. Dílčí shrnutí	22
3. Cíle bakalářské práce	24
4. Základ sociálního výzkumu	26
4.1. Výzkum obecně	27
4.2. Metodologický přístup	27
4.2.1. Induktivní a deduktivní přístup	28
4.2.2. Kvantitativní a kvalitativní metody šetření obecně	29
4.2.3. Kvantitativní metody a jejich omezení	29
4.2.4. Kvalitativní metody a jejich omezení	30

4.3. Metody šetření v praxi	30
4.4. Projekt šetření a hlavní části	31
4.4.1. Přípravná část	32
4.4.2. Získávání dat	32
4.4.3. Analytická část	33
4.5. Problematika identifikace vzorku respondentů	33
4.6. Praxe výběru skutečného vzorku respondentů	33
4.7. Potenciální obtíže v průběhu šetření	33
4.8. Dílčí shrnutí	34
 5. Výsledky práce v terénu (primární data)	35
5.1. Vyhodnocení výsledků kvalitativního výzkumu	35
5.2. Vyhodnocení výsledků kvantitativního výzkumu	35
5.3. Dílčí shrnutí	37
 6. Vyhodnocení šetření	38
 7. Projekty, vypracované na základě výzkumné části	51
7.1. Filmový dokument	51
7.2. Projekt intervence v Městské knihovně v Praze	51
 8. Komentář a vyhodnocení výsledků šetření	53
8.1. Statut autora v šetření	53
8.2. Výběr vzorku respondentů	53
 9. Rekapitulace výsledků a doporučení	54
 10. Závěr	56

CITACE	57
LITERATURA	60
SEZNAM PŘÍLOH	62

Seznam obrázků

Obr. 1 Rozdělení věku respondentů	38
Obr. 2 Rozdělení vzdělání respondentů	39
Obr. 3 Rozdělení respondentů muži/ženy	40
Obr. 4 Testování hypotézy 1 dle vzdělání respondentů	41
Obr. 5 Testování hypotézy 1 dle vzdělání respondentů	42
Obr. 6 Testování hypotézy 2 dle vzdělání respondentů	43
Obr. 7 Testování hypotézy 2 dle vzdělání respondentů	43
Obr. 8 Testování hypotézy 3	44
Obr. 9 Testování hypotézy 4 respondenti muži	45
Obr. 10 Testování hypotézy 4 respondenti ženy	45
Obr.11 Testování hypotézy 5	46
Obr. 12 Pozitivní aspekty, respondenti obecní	48
Obr. 13 Negativní aspekty, respondenti obecní	48
Obr. 14 Pozitivní aspekty, respondenti komunitáři	49
Obr. 15 Negativní aspekty, respondenti komunitáři	50
Obr. 16 Motivátory, respondenti komunitáři	50

Poděkování

V úvodu této práce bych chtěla poděkovat všem, kteří mi byli nápomocni radou nebo jenom trpělivostí. Především bych chtěla poděkovat mému vedoucímu práce, doc. Mgr. Jaroslavu Brabcovi, který trpělivě konzultoval všechny mé úvahy tak, jak postupně přicházely.

Můj dík také patří všem respondentům, kteří mi věnovali svůj čas a vyplnili dotazník s otázkami. To bylo naprosto nezbytné, abych mohla provést všechny potřebné analýzy.

Nakonec bych ráda poděkovala všem, kteří ochotně vystupovali ve filmovém dokumentu, který je součástí práce.

ABSTRAKT

Tato práce, s názvem „Ekokomunity“, se zabývá problematikou malých ekologických společenství, žijících na „okraji společenského zájmu“. Jedná se o komunity mající vliv na design prostředí a krajiny. Práce se zabývá problematikou vzniku těchto komunit, identifikací faktorů, majícími vliv na příklon jednotlivců k těmto ekologickým hnutím a k životu v nich. Práce se, v obrazové části, věnuje zachycení estetiky ekokomunit, která harmonicky modifikuje a dotváří design prostředí a krajiny, která nás všechny obklopuje.

KLÍČOVÁ SLOVA

ekokomunita, ekokomunity, ekovesnice, ekologická společenství, design prostředí a krajiny, faktory motivující k životu v ekokomunitách

ABSTRACT

This thesis, called „Ecocommunities“, deals with the topic of little ecological communities, that are at the moment „at the edge of the social interest“. These communities have its influence on the design of the environment and landscape. The thesis deals with the issue of the origin of these communities, identification of the key factors influencing people's motivation for joining these communities and living within them. In its pictural part the thesis captures the estheticity of the communities, that harmonically modifies and completes the design of the environment and landscape, which surrounds all of us.

KEYWORDS

ecocomunity, ecocomunity, ecovillages, ecological fellowship, environmental and landscape design, factors motivating to life in communities

1. Úvod

Pod pojmem rozvoj společnosti se v současné době většinou rozumí neustávající a trvale udržitelný ekonomický růst. Ten je, podle většinově uznávaných ekonomických teorií, nezbytný pro soustavný růst blahobytu. Výkon ekonomik a související míra blahobytu se obecně posuzuje podle HDP jednotlivých ekonomik. Tento oficiální koncept však nepostihuje alternativní formy reálných, ale neplacených, neregistrovaných a bezpeněžních aktivit. Jedná se například o pěstování různých plodin, které v rámci mimopeněžní směny za jiné zboží a služby v malých společenstvích dopomáhá k „blahobytu“ zainteresovaných lidí v komunitách.

Ve vyspělých zemích světa funguje rozvinutý konzumní způsob života, který je obecně uznávaným měřítkem blahobytu. Podmínkou tohoto blahobytu je vysoká efektivita výroby spotřebního zboží, trvalý růst jeho produkce a také permanentní nárůst marketingových aktivit, které vyvolávají rostoucí zájem konzumentů o zboží a další spotřebu tak, aby se tento výrobně spotřební cyklus mohl úspěšně uzavřít. Tento cyklus je obecným principem současné moderní spotřební společnosti.

Následky tohoto výrobně spotřebního cyklu jsou obecně známé a široce diskutované ve veřejném prostoru. K těmto následkům lze obecně počítat čím dál hůře zvladatelné hospodaření s odpady a odpadky všeho druhu, dále změna vzorců spotřebitelského chování, které je čím dál tím méně řízeno skutečnými potřebami, ale stále více marketingovými strategiemi výrobců a prodejců. Zboží je, díky vysoké konkurenci na trhu, stále levnější, je ho nadbytek, užité vlastnosti a životnost jsou však kalkulovány na požadovanou dobu obnovy, která je výrobcem stanovena na akceptovatelné minimum. Lidé mnohdy nakupují jen pro potěšení, nikoliv z nutnosti.

Jednotlivci, sdružující se v alternativních společenských strukturách, také v ekokomunitách, zastávají vesměs názor, že štěstí, respektive blahobyt jednotlivce, nemusí být přímo úměrný množství nahromaděného spotřebního zboží a majetku. Jednotlivci sdružení v takových komunitách nechtějí participovat na „ekonomickém systému založeném na dluhu“. Mají za to, že se

lidé, dlužníci, snadno stávají vězni oficiální ekonomiky a systému konzumního blahobytu. Mnohdy uvádějí, že právě fungování v bezbřehém společenství blahobytu a společnosti založené na oslavě „ekonomické supervýkonnosti každého jedince“, a to bez potřebného duchovního přesahu, je paradoxně zdrojem životní nejistoty a strachu, a sociální struktury jsou stále více nahrazovány smluvními vztahy. Zastávají názor, že z environmentálního pohledu je obhajitelná pouze taková práce, která neničí přírodu a zbytečně neplýtvá jejími zdroji. Zájem o trvale soběstačné způsoby ekologického fungování je možno v současné době vysledovat v různých oborech.

Na jedné straně je možné zaznamenat extrémní ekologické přístupy, jako je dumpsterdiving. Tito tak zvaní „freegani“ se považují za lidi, kteří se denně věnují důslednému sdílení zdrojů. Vyhledávání a spotřebovávání vyřazených zdrojů, jak potravních tak i jiných zdrojů, minimalizuje, podle jejich mínění, dopady nekontrolované spotřeby. Využívají odpad za účelem nezávislosti na ekonomice orientované na konzum. Freegani se vymezují proti sociálním a ekologickým důsledkům, které produkuje ekonomický model, kde se oceňuje zejména ekonomický úspěch na úkor životního prostředí a někdy také práv lidí. Tato komunita propaguje život, ve kterém se nekupují nové statky, pokud ty staré lze udržovat v chodu, věci se neopouštějí pouze pro jejich „zastaralost“ a jídlo se nezahazuje jen proto, že má o jeden den prošlou spotřební lhůtu.

Na druhé straně, zejména ve stavebnictví, lze zaznamenat trend velmi individualizovaného bydlení, kdy stavebníci si svá obydlí staví z ekologicky získaných materiálů a způsobem, který obydlí umožňuje fungovat co nejvíce nezávisle na oficiálních zdrojích. V takových budovách lze najít technologie pro domácnost, které jsou podřízeny „veřejně dostupným a nezávislým“ zdrojům energie. Mezi tyto zdroje patří zejména solární energie, energie větru a energie vody, která pohání tzv. nezávislé ostrovní energetické systémy. V některých ekokomunitách v zahraničí lze nalézt i zařízení na výrobu paliv z rostlinného materiálu a podobně. Obecně lze konstatovat, že zájem stavebníků zvýšit svoji nezávislost na oficiálních zdrojích roste. Některé takové nové energetické koncepty umožňují svým uživatelům při „rozumném“ omezení spotřeby“ zažít poměrně dlouhá období „nezávislosti“.

V rámci svých předběžných úvah o tématu bakalářské práce, a také proto, že mě tato tematika zajímá, jsem se rozhodla prozkoumat reálný stav takových aktivit, provozovaný v nějakých reálných, „kvazi soběstačných“ komunitách. Vhodné ekokomunity jsem vytipovala pomocí kontaktů na dobrovolnické práce v zahraničí. (Workaway, ©2013-2014) Po delší analýze možností jsem se rozhodla pro ekokomunity Asa lanta a Happy healing home v Thajsku. Tyto komunity jsem zachytila pro potřeby práce pomocí filmového dokumentu. Dokument má pomoci získat vhled do každodenního života obyvatel komunity a zprostředkovat obraz aktivit v komunitě. V dokumentu jsem se také pokusila zachytit genius loci neobvyklého prostředí, který nelze v našich zeměpisných šířkách běžně zažít. Součástí dokumentu jsou rozhovory s komunitáři a dobrovolníky, kteří na farmách žili a pracovali. Podrobně se těmito komunitám budu věnovat v kapitole 2.2.5.

Pobyt v těchto thajských komunitách a styk s každodenní realitou života v ekokomunitě ve mě však vyvolal zákonitě další řadu otázek. Otázky se týkaly zejména motivace jednotlivých lidí, vedoucí je k tomu, že opustí většinový způsob života a podstoupí relativní nepohodlí života v komunitě. Začalo mě zajímat, co tito lidé mají společného a co je společným jmenovatelem pro motivační faktory, které je vedou do komunit. Tato částečně rozporuplná skutečnost mě vedla také k tomu, abych si tuto zajímavou problematiku zvolila za téma své práce. Pro šetření jsem také v dalších kapitolách vytyčila několik hypotéz, které budou po vyhodnocení získaných dat potvrzeny nebo vyvráceny.

1.1. Popis zkoumané problematiky

Při vypracovávání této práce jsem zjistila, že každá komunita je značně specifická, principy jejich fungování jsou mnohdy nejasné a nemají oporu ve psaných pravidlech analýza poměrů v ekokomunitách není jednoduchá. To samé platí pro objektivizaci výsledků zkoumání těchto společenství.

Nejprve se tedy pokusím vymezit pojem komunita a nastínit možné rozdělení komunit. Samostatně bude pojednáno o ekokomunitách, které se účastní na

formulování a designu veřejného prostoru. Práce se bude věnovat také některým historickým komunitám, jako bylo například hnutí Hippies. V práci se pokusím formulovat příčiny neúspěšných pokusů o zakládání a udržitelný provoz ekokomun. Budou také představeny některé projekty v České republice, kterým se, přes všechna úskalí, vycházející z teoretických i praktických předpokladů, daří neustále fungovat.

Součástí teoretické části práce je také šetření spojené s dotazníkovou akcí, která si klade za cíl zjistit vztah současného, moderního, člověka k životnímu prostředí a přírodě. Dále se toto šetření pokouší objasnit, proč někteří lidé v dnešní společnosti vyhledávají komunitní způsob života a co jim tento přináší.

V závěru práce je připojena část, obsahující projekty, které jsou vypracovány na základě výsledků výzkumu.

Uvedu také některé mé vlastní poznatky a zkušenosti, které jsem získala při šetření, týkajícího se života v ekokomunitách v České republice a podobných komunitách v Thajsku. Tato pasáž bude doplněna obrazovým materiálem a filmovým dokumentem.

1.2. Cíle práce v kontextu současné společnosti

Práce se pokusí naznačit teoretická i některá praktická východiska jednotlivců, účastníků se života v alternativních ekologických společenstvích. Tato společenství fungují často v opozici k oficiálním společenským doktrínám. Jedním z cílů mého textu a filmového dokumentu je ukázat esteticky osvěžující přínos práce takových společenství, které se aktivně zúčastňují na formulaci designu veřejného prostoru a prostředí.

Na základě provedeného výzkumu budou závěrem vypracovány projekty. Podle toho, jaké závěry vyplynou z výzkumu, budou projekty na tyto závěry reagovat a naznačí určitou odpověď.

2. Přehled stavu problematiky (sekundární data)

Jak již bylo zmíněno v úvodním textu, problematika ekologických komunit stojí mimo hlavní proud společenského zájmu. K uvedené problematice jsou k dispozici oficiální data v minimálním rozsahu. Většina dat a informací pochází z neoficiálních zdrojů. Relevance takových informací a dat, které jsou k dispozici jen na „propagačních“ internetových stránkách komunit, dále na komunitních blozích zájemců o alternativní způsob společenského fungování a zájemců o fungování v paralelních společenských strukturách, je omezená. Získání opravdu relevantních informací je velmi nesnadné. Muselo by být opřeno o řádně provedené výzkumy, pro které ale nelze v ekonomicky mainstreamové společnosti nalézt většinou žádný vážný důvod.

2.1. Komunity

V dalším textu práce se pracuje s pojmem komunita. Komunita, která označuje skupinu lidí, které obecně spojuje společný zájem a postoj k nějaké problematice. V dalším textu bude provedeno vymezení pojmu komunita a rozdělení podobných společenství.

2.1.1. Komunita, vymezení pojmu

Pojem pochází z latinského *communitas*, vyjadřující společenství či pospolitost. Jedná se o sociální útvar charakterizovaný jednak zvláštním typem sociálních vazeb uvnitř, mezi členy, jednak specifickým postavením navenek a v rámci širšího sociálního prostředí. (Petrusek, 1996, s512)

Komunita je společenství lidí, které spojuje společná charakteristika nebo zájem na naplnění stejných cílů. (Komunitavalmez©2014) Se slovem komunita se pojí slova: solidarita, závazek, vzájemnost a důvěra.

2.1.2. Význam komunit v současném světě

V současném světě komunity zachycují a soustřeďují většinou v pozitivním slova smyslu jedince, kteří nejsou ochotni přijmout většinový způsob společenského fungování. Tyto společenské aktivity, na menšinovém okraji

společnosti, umožňují aktivistům naplnit jejich představy o fungování v souladu s ekologickým myšlením.

2.1.3. Komunity, typy a rozdělení

Podle knihy Tři tváře komunitního dobrovolnictví (Frič, Vávra, 2017, s.16-20) je možné rozdělení komunit následující.

Komunita může být „komunita volby“ anebo „komunita osudu“. Tu první si člověk volí sám. Jedná se o zájmové kroužky, náboženské či terapeutické komunity. Do té druhé se člověk narodí a nemá možnost volby. To jsou etnické, rasové či sexuální komunity. Další dělení komunit je poněkud nejednoznačné, protože v současné době se vyskytuje mnoho jejích typů a hybridů. Pro jednoduchost bude použito rozdělení následující:

- lokální
- zájmová
- virtuální

Lokální komunita je společenství lidí, kteří žijí na stejném místě, sdílí stejné hodnoty a společný záměr. Za komunitu lokální se v jejím pravém slova smyslu nepovažuje obec. Žijí zde sice lidé na jednom území, ale kromě toho nemají většinou mnoho společného, mnohdy se ani neznají. V lokální komunitě, se lidé společně účastní nejrůznějších aktivit. Komunita se vyznačuje vysokým stupněm solidarity.

Zájmová komunita se neváže ke konkrétnímu území. Členy většinou spojuje společný zájem. S touto definicí je slučitelná definice komunity Roberta Bellaha: „Komunita je skupina lidí, kteří jsou sociálně nezávislí, participují na společných diskusích a rozhodování a sdílejí určité praktiky.“ (Bellah, 1985, s. 33) Může se jednat o komunity profesní, politické nebo duchovní, dále také o komunity zabývající se zájmovou činností. Jsou to tedy také občanská sdružení, spolky, kluby, atd.

Virtuální komunity vznikají na stejných principech jako zájmové, čili na základě společného zájmu, s tím rozdílem, že členové komunikují v kyberprostoru. Členové mohou komunikovat v reálném čase (chaty, hry) anebo s časovým odstupem (různé blogy, auditka, skupiny, atd.). V mé práci se budu zabývat lokálním typem komunit a to zejména těch ekologicky zaměřených. Pro tento druh komunit se můžeme setkat s nejrůznějším pojmenováním. Ekokomunity, zelené komunity, intencionální komunity. Pro účely této práce bylo vybráno označení ekokomunita.

2.2. Historie a současnost komunitních hnutí

Komunitní způsob života je trvalou součástí dějin lidského společenství. V dalším textu budou zmíněny různé vzorové komunity z historie a ze současné doby. Z historie budou zmíněny komunity klášterní, z nedávné minulosti bude zmíněna nejznámější komunita, u které lze identifikovat prvky ekologického přístupu ke světu, známá jako „hnutí Hippies“. Budou zmíněny komunity, které jsou fungující i v současné moderní době v České republice.

2.2.1. Klášterní komunity

Komunitní způsob života v historii byl a dodnes je typem soužití v různých náboženských komunitách. Náboženští představitelé, kněží, jeptišky a mniši v takových komunitách žijí, aby se mohli plně věnovat víře a zároveň se věnovat službě, která je součástí jejich víry. Klášterní a chrámové komunity tak byly a stále jsou modelem soužití náboženských představitelů. Součástí těchto komunit jsou i programy komunitního dobrovolnictví. Dobrovolníci v rámci těchto komunit slouží členům menšinové i většinové společnosti v různých oblastech služeb, které jsou více humanitárního charakteru a nejsou předmětem komerčního zájmu jiných subjektů.

Historicky, v období 5. století, kdy pomalu započal rozpad velké Římské říše, kmeny zvyklé na usedlý způsob života, našly v přerozdělování bohaté rozpadající se společnosti a bohatých území další prostor a zdroje pro vlastní další rozvoj a expanzi. V Evropě docházelo k takzvanému „stěhování národů“. V tomto období také na křesťanském základě a na základě víry v Ježíše Krista,

vznikají řeholnická společenství, komunity. Tyto komunity byly kromě podpory vedení správného života ve víře i praktické a výhodné pro svoje členy z pohledu běžného života.

Nicméně hlavním motem života v těchto společenstvích byl život ve víře, chudobě a askezi, to podle Ježíšova pokynu „chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne“. Právě tato myšlenka řídila život mnichů, řádových sester a ostatních obyvatel klášterních komunit. Postupně tyto komunity zřizovaly kláštery, kde jejich členové hospodařili, vyučovali, učili hospodařit i jiné lidi, starali se o poutníky a nemocné. Život v klášterních komunitách se řídil přísnými „řeholními“ pravidly. První taková pravidla stanovil v 6. století svatý Benedikt.

Zejména v době „stěhování národů“ představovali klášterní komunity nenahraditelná lokální centra vzdělání a rozvoje kultury. Součástí církevních komunit byly většinou školy. Ty vzdělávaly až do 12. století budoucí členy mnišské komunity (děti). Poté bylo přijímání dětí do klášterních škol zakázáno. V průběhu času se součástí činnosti církevních komunit stala také služba péče o nemocné v okolí klášterů. Klášterní řeholní komunity měly různá poslání.

Řád Premonstrátů, založený ve Francii, byl „pověřen“ šířením evangelia, tedy šířením dobré zprávy pro všechny lidi o tom, že Bůh je miluje.

Komunita johanitů měla poslání pečovat o chudé a nemocné poutníky v Jeruzalémě. V italských, francouzských a španělských přístavech postupně vybudovali špitály, odkud poutníci na lodích vyplouvali do Svaté země. Poselství předávané touto komunitou byla láska k nemocným a chudým lidem, kteří se vydávali na pouť, aby odčinili své hříchy nebo si vyprosili Boží pomoc.

Komunita dominikánů, žebravého řádu, začala vznikat ve 13. století. Klášterní komunita nevlastnila majetek, ze kterého by žila. Aby se co nejlépe podobala Ježíšovým apoštolům, kteří žili v askezi a chudobě, chudí šířili evangelium a žili z milodarů. V praxi tak šířili myšlenku pravé víry.

2.2.2. Historie komunitního života na území Čech a Moravy

Historie českého komunitního života sahá hluboko do minulosti. Různé typy komunit organizovaných na území Čech a Moravy lze nalézt již ve středověku. Jedná se stejně tak, jak je uvedeno v předchozím odstavci, o aktivity církevních komunit, které se staraly o nemocné, přestárlé a jinak potřebné. Jak uvádí literatura, vznikaly také komunity a společenství profesní, které pečovaly o své staré a nemocné příslušníky, zároveň jim poskytovaly další potřebnou ochranu v obtížných životních situacích. (Frič, Vávra, 2012, s. 16-20) Zde jsou přítomny také znaky komunitního dobrovolnictví. V 15. století zmiňuje literatura (Frič, Vávra, 2012, s. 16-20), například vznik tzv. podpůrných pokladen hornických bratrstev, to na podporu a ochranu horníků v těžkých situacích a na sklonku jejich aktivní kariéry. Tyto komunity byly založeny na dobrovolném principu, jejich funkce a smysl je v souladu s definicí v 2.1.1.

Tyto komunity se zároveň věnovaly výchovné a vzdělávací činnosti. Školily v praktických dovednostech důležitých pro běžný život, věnovaly se výchově k šetrnosti, střídmosti a sportovním aktivitám. Často se věnovaly pořádání sportovních a kulturních akcí. Tyto činnosti byly pevnou součástí života v komunitách, tvořených lidmi podobného sociálního postavení a povolání. Někdy také i náboženského vyznání. Tyto komunitní aktivity podporovaly vztahy vzájemné solidarity a pocity sounáležitosti s ostatními členy. (Frič, Vávra, 2012, s. 20-30)

Komunitní život se na sklonku 18. století dostal do období stagnace. V období osvícenského absolutismu za vlády Marie Terezie a Josefa II byl komunitní život předmětem přísné kontroly. Tolerovány byly komunity náboženské. Až v období Národního obrození se komunitní a spolkový život začal opět, stejně jako celá společnost, rozvíjet v rámci kulturní a společenské emancipace. (Frič, Vávra, 2012, s. 20-30) Vznikalo velké množství společenství v kulturní oblasti, herecké, pěvecké a tzv. okrašlovací spolky. Na konci 19. století existovalo na území Čech a Moravy mnoho tisíc různých společenství. Od roku 1867 byly komunitní a spolkové aktivity regulovány zákonem. V období první Československé republiky, počínaje rokem 1918, došlo k dalšímu nárůstu spolkového života.

Vzhledem k tomu, že republika byla mnohonárodnostní, komunitní a spolkový život měl mimo jiné silně národnostní charakter. Sdružování lidí pokračovalo i po vzoru zahraničních komunit a spolků, jako byly Skaut, YMCA atd. Ve vlastnictví komunit a spolků byly často také školy, vzdělávací ústavy a nadace.

Obecně prospěšné neziskové spolky a komunity sdružovaly velké množství členů a věnovaly se zejména činnosti na poli vzdělávání, kultury, organizace společenského a kulturního života v malých obcích, veřejnému zdraví, sportu, osvěty mezi mládeží, boji s chudobou atd. Vznikala i jiná zájmová uskupení, již v polovině 19. století začala na našem území vznikat první družstva. Jednalo se o družstva kulturní, bytová, spotřební, zemědělská, výrobní a úvěrová. Před první světovou válkou již existovalo více jak deset tisíc komunit a spolků.

Komunitní a spolkový život na našem území byl paralyzován v průběhu druhé světové války a za německé okupace. Většina spolků a komunit byla bez dalšího zrušena, některé byly začleněny do oficiálních struktur na podporu okupačních sil.

Krátké období intenzivního obnovování komunitního a spolkového života po druhé světové válce bylo vzápětí zastaveno převzetím moci komunistickou stranou v roce 1948. Komunistická moc likvidovala, pod záminkou ideologie, tradiční předválečný komunitní a spolkový život. Ten měl být nahrazen ideologicky „čistými“ občanskými organizacemi. Církevní komunity a organizace byly paralyzovány a sloučeny do dobrovolných organizací Národní fronty. Majetek tradičních církevních organizací byl konfiskován. Počet občanských komunit, spolků a organizací se, v porovnání s poválečným stavem, 100krát snížil na pouhých cca 600. (Vaněk, 2001, s. 46-54)

V rámci tuhé ideologie a masivní komunistické centralizace i volnočasových aktivit tak vznikaly státem kontrolované organizace, jako například Svazarm, ČSTV, Pionýr, svazy zahrádkářů a kynologů, ROH, Svaz Československo-Sovětského přátelství, Československý svaz žen, Červený kříž atd. Tímto způsobem komunistická moc získala kontrolu nad komunitním a spolkovým

životem a pokoušela se ho využít pro vlastní ideologické cíle pod záminkou „budování socialismu“. V průběhu budování socialistického státu v letech 1948 až 1989 byla prováděna cílená likvidace tradičního komunitního a spolkového života. Zničena byla většina družstevních a církevních spolků a organizací.

2.2.3. Historická komunitní hnutí v zahraničí

V zahraničí má původ velmi populárnímu hnutí Hippies, které patří do nedávné minulosti šedesátých let minulého století. Na toto hnutí se dodnes odkazují mnohá společenství ale také intelektuálové a umělci ve svých uměleckých dílech.

- **Hippies**

„Esencí kritiky v subkultuře je víra, že ve společnosti pohlcené věcmi se lidé stávají součástí, popřípadě otroky svého vlastnictví“, tuto formulaci můžeme nalézt v literatuře. (Hanák, 1992,s.35) V sedmdesátých letech byla Amerika plná sociálních rozdílů. Na jedné straně dobře vzdělaní a zaměstnaní, vysoko postavení lidé a na straně druhé černošská ghetta a slumy. Hnutí hippies vzniklo mezi mládeží vyšší střední vrstvy, byli to tedy děti z dobře materiálně zabezpečených rodin, které se stěhovaly do nejchudších čtvrtí amerických měst, do ghatt a slumů, to vše jako nesouhlas s oficiální většinovou společností. Měli pocit, že jim v jejich rodinách cosi schází. Rodiče se více věnovali práci a kariéře než jim, zároveň na ně měli přehnané nároky, co se týče jejich vlastní kariéry. Předpokládali, že i jejich děti budou ambiciózní a že převezmou většinový žebříček hodnot. Mládež, znavená z konzumního způsobu života, se nechtěla nechat dál svazovat tradičními konvencemi. Hon za materiálními statky nepovažovala za náplň života, chtěla žít tak, aby to bylo bližší lidské přirozenosti. „Věci, které nám ještě včera sloužily, nám najednou vládnou!“, tento výrok lze nalézt v literatuře. (Hanák, 1992,s.36)

Městští Hippies bydleli v bytech, které fungovaly jako komuny. Do jednoho bytu se dvěma pokoji kuchyní a koupelnou se vešlo až 15-20 lidí a stávalo se, že jich tam přespávalo i dvakrát tolik. Byty neměly téměř žádné vybavení, někdy ani

tekoucí vodu. Proto se majitelé bytů často domáhali zaplacení řádného nájemného za všechny obyvatele nebo požadovali jejich vystěhování.

Hippies se také pokoušeli zakládat vesnické komuny, ale téměř žádný z těchto projektů se dlouhodobě neudržel. V literatuře lze nalézt pasáže z knihy Lewise Yablonského, popisující návštěvy v komunách v horských oblastech Colorada. (Jankowski, 1975, s.36) Z těchto autentických reportáží je zřejmé, že tyto komuny byly naprosto neudržitelné. Podle motta hippies, „ať si každý dělá svoje“, komuny postrádaly jakékoliv vedení a jakýkoliv řád a pořádek. Byli to mladí lidé vychovaní ve velkoměstech, kteří neměli žádné znalosti v obdělávání půdy a pěstování vlastních plodin. Absenci jakékoli struktury či plánu lze také připsat nadměrnému užívání narkotik. V komunách také docházelo k rozporům mezi hlásanou filosofií a praxí, provozovanou nadšenými členy hnutí. Příkladem může být příběh z komuny v Gordě, ležících v horách Big Sur. Jednomu mladíkovi se v noci pokusil kdosi ukrást spacák a on ho ubránil. V souladu s filosofií komuny, *všechno patří všem a soukromého vlastnictví neexistuje*, ho musel vydat, protože patří všem. Hippies byli velmi podvyživení, jedli zkažené zbytky a polotovary v konzervách, které nevyžadovaly náročnější přípravu. Kvůli hygienickým podmínkám, které tu panovaly, byli komuny plné vší, lidé trpěli svrabem a dalšími přenosnými chorobami.

V komuně Morningstar, která ležela asi 100 km severně od San Franciska, se usadila skupina zločinců z Fillmore z černošského ghetta v San Francisku. Znásilňovali tu dívky a ostatní hippies většinou pouze nečinně přihlíželi, protože hlásali nenásilí. Zločinci nutili členy komunity, aby jim posluhovali, brali jim peníze, které pak utráceli za alkohol.

Je jasné, že funkce takových komunit byla naprosto neudržitelná. V literatuře lze najít následující hodnocení. (Jankowski,1975,s.87) „Uvedené popisy života v komunách ukazují jasně na příčiny toho, proč zanikají samy od sebe. Nepochopitelná a nesmyslná anarchie, absolutní nedostatek vedení i odpovědnosti, to všechno nutně muselo vést k rozpadnutí těchto utopických mikrospolečností.“

Ve srovnání s ostatními komunitami můžeme označit za relativně úspěšnou komunu Strawberry fields. Příčina jejího úspěchu spočívala v tom, že se nejednalo o typickou hippie komunu. Panovaly zde totiž pravidla a zásady. Tuto komunu založil Gridley Wright, který cítil odpovědnost za její řádné fungování. Byl to člověk nesmírně charismatický, většina mladých k němu vzhlížela jako k duchovnímu vůdci. Řešil tedy problémy, které v komuně běžně nastávaly. Nastolil pevné normy chování a řád. Vždycky bylo zajištěno teplé jídlo pro všechny. Ve Strawberry fields dostávali jídlo zdarma od supermarketů, které jim ještě platily za odvoz lehce prošlých potravin. Bohužel, ale ani tato komuna neměla dlouhého trvání. Po půl roce ji zdevastoval požár.

V předchozím textu jsem již zmínila nejrůznější nemoci a pohlavní choroby, které sužovali Hippies. Lékaři z Los Angeles odhadovali, že až 70 % tehdejšího výskytu kapavky připadalo na Hippies. Hippies nemoci ignorovali velmi dlouho. Až když byl jejich stav opravdu kritický, uchýlili se do takzvaných „Free clinic“, kde jim bylo poskytnuto zdravotní ošetření i léky zdarma.

2.2.4. Současná komunitní hnutí v ČR

Jako dalšímu se budu věnovat i u nás populárnímu hnutí Hare Krišna. Jedná se o hnutí, které se kromě svých duchovních ideálů hlásí k zásadám, které jsou v souladu s principy ekokomunit.

- **Farma Krišnúv dvůr**

Velmi známá a v současnosti v České republice fungující komunita, Hare Krišna, se nachází v Městečku u Benešova. V rámci svého výzkumu jsem se snažila zjistit podrobnosti o fungování této komunity. Rozhodla jsem se tedy komunitu navštívit a pořídit fotografický dokument, který zachycuje život obyvatel farmy. Fotografie naleznete v příloze C.

Každou neděli od jedné hodiny se v jejich sídle pořádá prohlídka farmy. Zde také probíhá společná hostina pro veřejnost. Komunita mě přijala vlídně, po pohoštění jsem začala se sběrem informací. Obyvatelka farmy, Nitja, mi poskytla

požadované informace. Podle sdělení členů komunity vlastní společenství 25 hektarů orné půdy, kterou členové sami obdělávají s použitím volských spřežení. Na svých pozemcích pěstují plodiny, jako jsou špalda, žito, pohanka atd. Dále pěstují na farmě nejrůznější zeleninu, jako jsou mangold, mrkev, cuketa, luštěniny a jiné.

Dostala jsem informaci, že společenství zde chová několik desítek volů, krav a býků. Ty zde chovají pro pomoc na poli a pro mléko. Kráva je podle učení Hare Krišna uctívána jako posvátné zvíře. Podle toho se také příslušníci hnutí ke svému dobytku chovají. Ráno je vypuštěn na pastvu a večer je ustájen. Lidé z hnutí Hare Krišna jsou vegetariáni. Když už je některé zvíře staré, nechají jej v klidu dožít a neposílají ho na jatka.

Na farmě žije cca 20 lidí, z toho 2 úplné rodiny. Okolo farmy je v okolních domcích ve vesnici ještě roztroušeno přibližně 15 rodin stejného přesvědčení. Lidé, kteří žijí na farmě, jsou až tři čtvrtě roku potravinově soběstační. Samozřejmě, že pouze v případě, pokud je dobrá úroda. Část svého jídla prodává společenství na farmářských trzích. Společenství vlastní v Praze známou restauraci Govinda, kde vaří jídla podle zásad hnutí.

Jak mi sdělila členka komunity, společenství žije podle motta „jednoduché žití a hluboké myšlení“, tedy spokojený jednoduchý život v souladu s přírodou. Hnutí propaguje jednoduchý život, který neznamena nepohodlí, hnutí vidí ve vytváření takovýchto komunit alternativu k dnešnímu rychlému a povrchnímu způsobu života, a to zejména ve městech. Práci na polích, dojení krav a výrobě potravin věnují, podle sdělení členky hnutí, pouze 3 až 4 hodiny denně. Zbytek času je k dispozici pro studium posvátných písem hnutí a rozjímání nad smyslem života. (Krisnuvdvur, ©2014)

2.2.5. Současná komunitní hnutí v zahraničí

Další příklady současných společenství s principy ekokomunit lze nalézt také v zahraničí. Dále se budu věnovat i u nás známé ekovesnici Zaježová.

(Zaježka, ©2014) Jedná se o společenství ekovesnice, které se hlásí k zásadám, které jsou v souladu s principy ekokomunit.

• Zaježová, ekovesnice

Velmi známá a v současnosti stále fungující komunita na Slovensku, je komunita Sekier v Zaježové. V rámci svého výzkumu jsem se snažila zjistit podrobnosti o fungování této komunity. Informace jsem čerpala z internetových stránek a z výpovědi jedné z dobrovolnic, která zde pobývala.

Zaježová je dnes oblast samot, patřící pod obec Pliešovice. Oblast se nachází v pohoří Javorie, v okrese Zvolen. Po staletí tu žilo a obdělávalo půdu několik stovek obyvatel. Ve druhé polovině 20. století se lidé začali stěhovat do měst za vidinou lepšího života. Z šesti set obyvatel klesl počet Zaježovanů do roku 1990 na dvě stě.

Kolem roku 1990 zde byla založena „Škola lidové kultury“. Ta zprostředkovávala mladým lidem kontakt s řemeslnými dovednostmi předků na víkendových akcích a na letních táborech. Tyto akce sem přilákaly mladé lidi, kteří se zde rozhodli založit občanské sdružení „Pospolitost pro harmonický život“ (PHZ). Snažili se zde žít normálním životem, nikoli však na úkor přírody, jiných lidí, či svého osobního rozvoje (citace ze webových stránek komunity). To se dá považovat za vznik ekovesnice Zaježka. V roce 2013 tu bydlelo ještě okolo 80 dospělých a 40 dětí.

Součástí ekovesnice jsou vzdělávací centrum Polomy a ekokomunita Sekier. Vzdělávací centrum si klade za cíl vytvořit prostor pro holistickou, environmentální a etickou výchovu a zároveň také prostor sloužící k odpočinku a k relaxaci. Pořádají se zde různé víkendové akce a dětské tábory.

Ekokomunita Sekier slouží lidem, kteří chtějí krátkodobě či dlouhodobě pobývat v Zaježce a aktivně se podílet na jejím chodu. Lidé tu mohou pobývat různě dlouho. Dříve tu lidé pobývali i několik let, ale nyní spíše jen měsíce. Pobývají zde často také dobrovolníci ze zahraničí. Lidé zde žijí v těsném kontaktu, sdílí společné bydlení a jídlo. Lidé ze zbylých částí Zaježky však více než označení ekokomunita upřednostňují označení „Volné seskupení sousedů“.

V Zaježce fungoval od roku 1999 bezpeněžní systém LETS (Local Exchange Trading System). Jednotkou bezpeněžní měny byl Jež. Jedna hodina jakékoliv práce měla cenu 10 Ježů. Od roku 2004 tento systém pomalu zanikal. (Zaježka,©2014)

Život v komunitě dobře popisuje komentář člena komunity: „Nic tu není dokonalé. Život většiny z nás je experimentem. Vyklouzli jsme ze zaběhnutých kolejí, musíme řešit základní existenční otázky, jako je střecha nad hlavou, způsob obživy, vytváření vazeb se sousedy, výchovu dětí atd. Často používáme netradiční řešení, zkoušíme co je možné a co ne. Někdo více, někdo méně. A děláme chyby, trápíme se, někdy více než dokážeme zvládnout. Život na Zaježce není pouze romantická procházka lesem, i když ta k našemu životu patří. Většina z nás zde žije navzdory všem problémům už léta a jen málo usedlíků odešlo. Asi nám to tady stojí za to.“ (Zaježka,©2014)

V dalším textu popíši zkušenosti, které jsem v rámci výzkumu ekokomunit udělala v zahraniční ekokomunitě Asa lanta Happy healing home v Thajsku. Jedná se o farmy, které se hlásí k zásadám, které jsou v souladu s obecnými principy ekokomunit.

- **Asa lanta**

Jak jsem již uvedla na začátku této práce, když jsem uvažovala nad tím, jak v rámci výzkumu ekokomunit získat relevantní informace z různých obdobných společenství v zahraničí, rozhodla jsem se využít také data, která jsem získala na základě předběžného záměru na šetření v takovém společenství. Data jsem získala jako dobrovolný pracovník osobně zapojený v takové komunitě. V období stále ještě předběžných úvah o výzkumu jsem si vytipovala vhodnou zahraniční ekokomunitu pomocí kontaktů na dobrovolnické práce v zahraničí. (Workway,©2014) Po delším srovnávání možností jsem se rozhodla pro ekokomunitu Asa lanta a Happy healing home v Thajsku. Většinu dat, která jsem získala v rámci ještě předběžných úvah o šetření, jsou použita v této práci.

Komunita Asa lanta je situovaná v neturistické části ostrova Ko lanta v džungli. Asa je zkratkou pro Asian Sustainable Activities. Lanta je jméno ostrova na

kterém leží. Komunitu založila dvojice Anke a Oy. Jedná se o mladý Holandsko-thajský manželský pár. Tento pár je také jediným stálým členem této komunity. Obvykle v komunitě žije dalších až 15 dobrovolníků, z nichž každý zde pobýval až půl roku. Dobrovolníci se tu střídají. Já osobně jsem v této komunitě strávila z výzkumných důvodů jeden měsíc.

Dobrovolnická práce zde spočívá v pomoci s právě potřebnými pracemi v ekologickém hospodářství. Jsou to práce počínající od stavby hliněných domů, přes výrobu nábytku, pěstování rostlin až po vaření a uklízení. Po příjezdu jsem byla provedena po území komunity, pozemcích, všech obydlích a všech souvisejících, i rozestavěných stavbách. Na pozemku stály tři obytné dvoupodlažní ekologické hliněné stavby. Další smíšená provozní stavba sloužila jako otevřený obývací pokoj s kuchyní, dále kolna, meditační přístřešek a „dům v koruně stromu“. Pracovní rytmus byl následující. Pracovalo se 6 dní v týdnu 4 hodiny denně. Dobrovolníci dostávají zdarma ubytování a 2 jídla denně.

Komunita Asa lanta funguje v souladu s principy eko komunit. Vlastníci majetku komunity využívají dobrovolníky jako beznákladový zdroj pracovní síly. Jedinou okolností, která mě překvapila bylo, že jsem musela za některé věci zaplatit. Jednalo se například o některá jídla. Tyto prostředky využívali vlastníci majetku komunity na nákup nezbytností, které nebyli schopni opatřit z vlastních zdrojů. V této komunitě jsem mohla dobře pozorovat rozdíl v chápání pobytu v komunitě u jednotlivých účastníků. Někteří účastníci dobrovolnictví v komunitě, kteří pocházeli z bohatých západních zemí, zde prožívali svůj „léčebný pobyt“, který jim poskytoval opačnou společenskou zkušenost, než jakou jim nabízel jejich pravidelný život v Evropě nebo USA.

Setkala jsem se také s dlouholetými cestovateli, kteří si přivydělávali občasnými brigádami. Vyznávali nezávislý způsob života, orientováni na „život právě teď“. Někteří chtěli nabýt dobrovolnickými činnostmi v různých komunitách zkušenosti pro založení svých vlastních komunit, pokud nenajdou komunitu, ve které by chtěli zůstat.

Další pokus o naplnění životního stylu, v souladu s dlouhodobou udržitelností, jsem zaznamenala v části komunitního pozemku, kde stály, členy komunity zbudované, hliněné domy. Jako stavební materiál byla použita vhodná jílovitá hlína, které se nacházel na pozemku dostatek. Pro výstavbu domků použila komunita i další vhodný materiál, kterého bylo na pozemku dostatek. Šlo o liány a palmové listy z okolní džungle. Dále byly použity odpadní a nepotřebné materiály, které jim byly darovány obyvateli ze sousedních domů poblíž komunity. Toalety fungovaly na principu suchého záchodu. Byly to vyvýšené samostatné hliněné stavby s jímkami vyhloubenými v zemi. Po každém použití se jámka zasypávala dřevěnými pilinami, aby se snížil pach do okolí. Voda do sprchového koutu byla přivedena z potoka poblíž komunity. Pitnou vodu komunita kupovala ve velkých barelech. Jídlo a teplá voda se připravovaly pouze na ohni. Na podpal se používalo dřevo, vytěžené při očištění pozemků nebo dřevo, které sousedé již sami nepotřebovali. Nádobí se umývalo vodou, přivedenou do potrubí z potoka. Místo houby na umývání nádobí se běžně používala slupka z mladého kokosu a místo saponátu se používal popel ze dřeva, na kterém se připravovaly pokrmy. Jak jsem se přesvědčila, popel má výborné odmašťovací účinky. Pokrmy, které jsme zde připravovali, byly z vlastnoručně vypěstovaných plodin, ale také z plodin nakoupených od místních farmářů. Elektřina byla přivedena z lokální elektrické sítě. Je tedy jasné, že tato komunita zcela soběstačná nebyla.

- **Happy healing home**

Farma s tímto názvem, kterou lze také označit názvem „ekokomunita“, je situovaná v horách, asi 3 hodiny autobusem od města Chiang May, na severu Thajska. Vlastní ji thajský manželský pár. Manžel Jim byl 15 let buddhistickým mnichem. Tato okolnost se odrazila na všech činnostech v komunitě a poznamenala i celkovou atmosféru místa, ve kterém komunita žije. My, jako dobrovolníci, jsme neměli pevně stanoven denní řád pracovních hodin, ani činností, které jsme měli vykonávat. Pomáhali jsme se vším, co bylo třeba. Také jsme dělali práci, kterou jsme sami našli a pro kterou jsme našli smysluplné zdůvodnění. V komunitě byl prostor pro vlastní iniciativu a projekty, které jsou prospěšné a užitečné pro celek. Učili jsme se jeden od druhého. V jednotlivých

projektech jsme si pomáhali a spolupracovali jsme na nich. Také zde jsme, jako v předchozí komunitě, společně připravovali snídaně, obědy a večeře. Večer někteří z nás hráli na hudební nástroje, zpívali jsme nebo nám Jim vyprávěl příběhy s filosofickým naučením. Na závěr dne, před spaním, jsme absolvovali krátkou společnou meditaci.

Stálými členy komunity byl thajský manželský pár se synem. Dalším stálým členem byla starší žena, která pocházela z Německa. Členem komunity byla teprve jeden rok. Jinak v komunitě pobývalo přibližně dalších 6 dobrovolníků, kteří se zde střídali. Každý z nich zde pobýval jinou dobu, od týdne až po rok. Dobrovolníci spali v bambusových chýších pro jednu až čtyři osoby. Sociální zařízení byly samostatné jednotky, postavené z bambusu. Voda byla přivedena z nedalekého potoka a po přefiltrování se používala jako pitná. I dešťová voda se jímala do barelů a byla určena k pití.

2.3. Ekokomunity

Ekokomunity jsou jedním z druhů komunit. Vyznačují se tím, že jejich hlavním zaměřením je život a funkce „v souladu s přírodou a jejími principy“. Tento způsob života se zdá být sympatický, ale jedná se o nejednoduchý způsob života, který není podporován většinovou společností, jak je již zmíněno v 2.1.2. V světovém kontextu již v devadesátých letech dvacátého století vznikla The global Ecovillage Network (GEN). Jedná se o celosvětovou databázi sítě ekovesnic a eko udržitelných komunit. Hlavním cílem GEN je podporovat vývoj ekokomunit po celém světě. To vše prostřednictvím výměny informací mezi ekokomunitami, výměnou nápadů a informací o používaných technologiích v jednotlivých komunitách.

Podle organizace GEN můžeme chápat jednotlivé aspekty udržitelnosti například následovně. (GEN, ©2014)

Z hlediska sociálního rozměru jsou ekovesnice obce, ve které se cítí lidé podporováni lidmi kolem nich a zároveň se k nim chovají zodpovědně. Cítí hluboký pocit sounáležitosti se skupinou. Jsou zároveň dostatečně malé, aby se všichni cítili v bezpečí. Lidé se mohou podílet na rozhodování, které má efekt na

jejich vlastní životy i na komunitu. Má se zde otevřeně komunikovat s ostatními, poskytovat vzájemná pomoc, podporovat s věkem nekončící vzdělání, podporovat jednotu skupiny prostřednictvím respektu k rozdílům.

Z ekologického pohledu ekovesnice umožňují lidem žít každodenní život v těsném kontaktu s přírodou. Klade se zde důraz na pěstování potravin v rámci komunitní oblasti, stavění příbytků z lokálních materiálů, používání integrovaných obnovitelných energetických systémů v dané komunitě, ochraňování biologické rozmanitosti. Posuzování životního cyklu všech produktů používaných v ekovesnici ze sociálního, duchovního i ekologického hlediska. Udržování čisté půdy, vody a vzduchu skrze patřičný energetický a odpadní management.

2.3.1. Ekokomuny

Na rozdíl od dalších typů ekokomunit, obyvatelé ekokomuny sdílí společný majetek. Všechny příjmy a zisky jejích členů jsou ukládány do společných fondů. O použití těchto financí se rozhoduje na společných schůzích v podobě konsenzu. Panuje zde silně levicově orientované smýšlení, všechna rozhodnutí a práce jsou prováděny kolektivně. V komuně je odstraněna hierarchická struktura. Lidé zde žijí jako jedna velká rodina, vztahy jsou tu velmi blízké a otevřené, bývá zde také méně obyvatel, běžně cca 20 lidí.

Uznávaný sociolog Bill Metcalf, zabývající se studiem komunitního hnutí, ve své knize Sdílené vize, sdílené životy nabízí definici. (Metcalf, 1996,s.56) Stojí zde, že „členové komuny staví skupinu nad základní rodinu, obvykle sdílí finance a mají společnou kolektivní domácnost a veškerá rozhodnutí provádí jako skupina. Tím, že její členové sdílí každodenní sociální život a vlastněné předměty a zařízení, vytváří komuna jakousi idealizovanou rodinu, stává se tak novou základní skupinou“.

2.3.2. Ekovesnice

Ekovesnice vznikají na základě aplikace myšlenky ekokomunit v rámci jednotně založené vesnice. Místní ekonomika je založena na zemědělství (plodiny,

produkce mléka) a turistickém ruchu (ubytování, ekoturistika). Vesnice se definuje jako ekologická, využívá ve vyšší míře recyklaci a přírodní materiály. Vesnice budují mnohdy vlastní infrastruktury a zajišťují služby, jako jsou zdravotní středisko, plavecký bazén, sportovní areály, relaxační zařízení a společná jídelna. První obyvatelé se významně podílejí na tvorbě územního plánování a rozmístění obytných domů a společných prostor.

2.3.3. Cohousing

Cohousing vznikl na myšlence sousedského bydlení, kde nepanuje městská anonymita, jako je například u městských sídlišť, řadových domů anebo bytových jednotek. Jedná se většinou o samostatně ekonomicky fungující rodiny a páry, které sdílí společné prostory, jako je obývací místnost, klubovna, kuchyň apod. První obyvatelé se významně podílejí na tvorbě územního plánování a rozmístění obytných domů a společných prostor. Postupem času se taková to komunita může rozrůst až na komunity s desítkami domů. Koncept Cohousingového bydlení pochází z Dánska a, momentálně je nejvíce rozšířen do západní Evropy a do USA.

Cohousing si neklade za cíl žít ekologicky příznivým způsobem života, i když ve většině případů můžeme zaznamenat snahu o zanechání co nejmenší ekologické stopy. Můžeme se zde setkat s pěstováním nejrůznějších plodin, které naznačuje jisté pokusy o soběstačnost. Obyvatelé převážně mají svá zaměstnání a to, co si sami vypěstují, je pouze jakýsi bonus. Jak jsem již zmiňovala v předchozím textu, hlavním záměrem je žít v těsném sousedském vztahu s lidmi, kteří jsou zároveň i našimi přáteli. Vzájemná výpomoc je tu samozřejmá. Také v České republice se můžeme setkat s cohousingovým typem komunit. Například „Cohousing 9 pramenů“ v okrese Nový Jičín, který momentálně obývá 5 rodin.

2.4. Dílčí shrnutí

Na základě studia pramenů, na základě shromažďování sekundárních i primárních dat, již předem provedených řízených rozhovorů s členy

ekokomunit jsem předběžně identifikovala některé faktory, vedoucí patrně tyto lidi k životu mimo oficiální společenství.

Přestože členové společenství uvádí obecně zejména přínosy, které jim život v komunitě přináší, zdály se být patrné i následující faktory:

- problém se zapojením do většinového společenského systému
- odmítnutí rychlého tempa, běžného v současném většinovém světě
- odmítnutí principu posuzování jedince podle jeho ekonomické výkonnosti
- určitá názorová a postojová naivita respondentů, účastných v komunitách při analyzování kauzality procesů tohoto světa
- respondenti byli zřetelně spirituálně orientovaní

3. Cíle bakalářské práce

Jedním z cílů této bakalářské práce je provést šetření v ekokomunitách. Úkolem šetření bude stanovit motivátory, které vedou členy těchto společenství k životu v komunitách.

Zároveň budu zkoumat, jaké klady a zápory spatřují jednotlivý členové komunit, případně i lidé z většinové populace, v ekokomunitním způsobu života. Dalším úkolem je zjistit vztah respondentů z většinové společnosti k přírodě. Pomocí metodologie šetření potvrdit nebo vyvrátit následující hypotézy.

Na základě analýzy získaných dat a vyhodnocení výsledků šetření budou vypracovány projekty, které budou na tyto výsledky reagovat.

Dalším cílem je výroba filmového dokumentu, ve kterém chci zprostředkovat autentické výpovědi obyvatel ekokomunit.

Hypotéza 1

Respondenti s humanitním, přírodovědným nebo uměleckým vzděláním, vykazují o 10% a více souhlasných odpovědí potvrzujících pozitivní vztah k přírodě, než je počet respondentů s technickým či ekonomickým typem vzděláním.

Hypotéza 2

Respondenti s humanitním, přírodovědným nebo uměleckým vzděláním, vykazují o 10% a více souhlasných odpovědí potvrzujících zájem o život v ekokomunitě, než je počet zájemců z řad respondentů s technickým či ekonomickým typem vzdělání.

Hypotéza 3

Více jak 70% respondentů netráví v přírodě tolik času, kolik by si přálo.

Hypotéza 4

Respondenti, muži, bez rozdílu věku, vzdělání a jeho typu, mají nejméně o 10% menší zájem o život v ekomunitách, než respondentky ženy, bez rozdílu věku, vzdělání a jeho typu.

Hypotéza 5

Více jak 60% respondentů neví, případně neví přesně, co to jsou ekokomunity.

V dalších kapitolách jsou shromážděny a prověřeny odkazy na relevantní metodologii a možné přístupy pro provádění šetření. Bude brán ohled na kontext výzkumu v rámci ekokomunit a specifických potřeb, které odpovídají v úvodu popsané problematice ekokomunit.

4. Základ sociálního výzkumu

V úvodu tohoto článku se nejdříve chci dotknout názorů na přístup ke zkoumání obecně. Jsou dva hlavní přístupy, přičemž první z nich je klasický a modernistický přístup, druhý pak post-modernistický. (Pavlica, 2000,s.10) První skupina je zastoupena např. autory Weberem, či Fayolem a opírá se o následující principy:

- Víra v rozum a pozorování
- Snaha najít základní elementy a fakta
- Víra v pokrok a univerzalitu
- Orientace na kauzální vztahy a strojovou dokonalost

Odlišným přístupem, který je však dle některých autorů do značné míry podobný s klasickými směry, jsou teorie sociálních a humanisticky orientovaných badatelů, jako např. Mayo. (Pavlica, 2000,s.14).

Postmodernistické teorie naproti tomu vyznávají následující principy:

- Princip sociálního rozvoje
- Moc jako sociální koordinace
- Jazyková a diskurzivní heterogenita

V kontextu výše popsané problematiky, jsou pak hlavními směry, kterými se řídí sociální výzkum, následující:

Pozitivismus vychází z modernistického pojetí a jeho cílem je identifikovat základní zákonitosti lidského chování, přičemž sociální realita je člověku vnější a neměnná.

Fenomenologie se naopak snaží pochopit, z jakých vnitřních zkušeností a zdrojů lidé ve svých interpretacích světa vycházejí.

Sociální konstruktivismus odmítá dva předchozí principy a snaží se o komplexní uchopení dynamiky vztahů mezi člověkem a sociální realitou, přičemž jako hlavní nástroj slouží studium toku lidských konverzačních aktivit.

4.1. Výzkum obecně

Podle literatury lze výzkum definovat následovně. Výzkum je hledání prostřednictvím metodologického procesu za účelem rozšíření znalostí vlastních, možná také ostatních, průzkumem složitých faktů a vhladů. (Sharmp, Howard, 1996, s.7)

Pokud jde o mé vlastní zkoumání, to bych zařadila v souladu s metodologií Grinyera do kategorie specifických šetření. Důvodem je to, že mám jasně definovanou problematiku, to je skutečnost, že někteří jednotlivci jsou motivováni k životu v ekokomunitách, a já chci nalézt faktory a motivátory, které k tomu vedou. Šetření tedy slouží k potvrzení, či vyvrácení dané domněnky, nebo hypotézy. (Sharmp, Howard, 1996, s.13)

Má činnost však bude mít charakter quasi-experiment, která je charakterizována jako „analýza událostí, které se staly přirozeně bez přičinění výzkumníka“. (Gill, Johnson, 1997, s.56) Mnou prováděné šetření tak bude mít blíže k tzv. sociálnímu auditu. Ten je definován jako poznávání a zhodnocení sociálních a sociálně-psychologických aspektů motivace k začlenění do komunity a jejího fungování. (Sharmp, Howard, 1996, s.33) Šetření v oblasti komunit má dále mnoho specifik, jako je například určitá nedůvěra a snivost respondentů, které mohou zapříčinit i jeho celkový nezdár.

4.2. Metodologický přístup

Pro kvalitní výstupy šetření je nutno zvolit vhodnou metodologii. V tomto směru jsou spolehlivost a platnost nutnou podmínkou celkové platnosti šetření. (Sharmp, Howard, 1996, s.123) Ty jsou zajištěny vhodnou přípravou, zvolením adekvátní metodologie šetření i správným vyhodnocením šetření. Způsob,

jakým je prováděno šetření, se rozděluje na dva základní a do značné míry protichůdné principy, které dále ovlivňují paletu použitelných výzkumných metod.

4.2.1. Induktivní a deduktivní přístup

Jedná se o dvě odlišné a v zásadě i protikladné metody přístupu v oblasti sociálního šetření, spjaté filosoficky s myšlenkovou tradicí modernismu (pozitivismus, fenomenologie) a postmodernismu (sociální konstruktivismus). Koncepce pozitivismu je založena na deduktivním (hypoteticko-deduktivním) kvantitativně zaměřeném přístupu tj. na procesu formulace a testování hypotéz, týkajících se obecných pravidel a zákonitostí. Koncepce fenomenologická a částečně konstruktivistická vychází spíše z šetření kvalitativně zaměřeného. Teorie je indukována postupně ze získávaných dat a má charakter poznatků platných buď pro konkrétního člověka (fenomenologie) nebo skupinu lidí vzájemně spojených určitými aktivitami (pozitivizmus).

Prvním principem je dedukce. (Gill, Johnson, 1997, s.28) Dedukce je způsob myšlení, při němž se přechází od obecných závěrů, tvrzení a soudů k méně známým. Vychází se tedy ze známých, ověřených a obecně platných závěrů, které se aplikují na jednotlivé, dosud neprozkoumané případy. Dedukce je proces, ve kterém se testuje, zda vyslovená hypotéza je schopna vysvětlit zkoumaný fakt. Dedukce začíná formulací teoretických poznatků získaných většinou studiem abstraktních systémů a přes jejich testování v realitě se získají nové znalosti a zkušenosti. Indukce naopak vychází právě z této konkrétní zkušenosti a jejím opakovaným pozorováním (měřením) se dospěje k formulaci obecných konceptů, teorií a generalizací, které vysvětlují minulé zkušenosti a předpovídají budoucí chování.

Druhým principem je indukce. Indukce je proces vyvozování obecného závěru na základě poznatků o jednotlivostech. Indukce zajišťuje přechod od jednotlivých soudů k obecným. Induktivní závěr lze považovat za hypotézu, protože nabízí vysvětlení, i když těchto vysvětlení může být v praxi více. Závěry induktivních myšlenkových pochodů jsou vždy ovlivněny subjektivními postoji (zkušenostmi, znalostmi) a mají proto omezenou platnost. Indukce se objeví

všude tam, kde výzkumník pozoruje nějaký jev a ptá se „Proč to je?“ Pro získání odpovědi si vytvoří předběžné (nezávazné) vysvětlení (hypotézu) a tato hypotéza je přijatelná jestliže mu vysvětlí, proč daný jev nastal. Metoda indukce a dedukce spolu velmi úzce souvisejí a často se v konkrétním šetření vzájemně doplňují, resp. kombinují.

4.2.2. Kvantitativní a kvalitativní metody šetření obecně

Kvantitativní a kvalitativní metody jsou výsledkem dvou odlišných ale zcela legitimních filosofických koncepcí, jak lze dohledat v literatuře, ale obě metody jsou naprosto relevantní a plnohodnotné metody šetření. Každá z nich nabízí za předpokladu správného použití řadu specifických výhod a možností. (Pavlica, 2000,s.29)

Kvantitativní metodologie v podstatě vychází ze snahy o vystižení a vysvětlení sociální reality a lidského chování prostřednictvím obecně platných zákonitostí. Kvalitativní metodologie naproti tomu se nesnaží popsat sociální realitu a lidské chování obecnými zákonitostmi, ale prostřednictvím pojmů které jsou jedinečné a platné pro jedince či společenství.

4.2.3. Kvantitativní metody a jejich omezení

Kvantitativní metody vycházejí z filosofické pozitivistické premisy, že cituji „sociální realita existuje externě a nezávisle na člověku a její vlastnosti lze zkoumat a měřit pomocí objektivních metod“. (Pavlica, 2000,s.29) Kvantitativní metody mají zřejmou formální strukturu. Nezávislost výzkumníka na zkoumaných dějích je však spíše požadavkem než realitou. Aplikací kvantitativních dotazníků na množství vzorků lze dobře zjistit korelace mezi jevy, hůře už zdroje a příčiny jevů. Dále je zde možnost, že výzkumná řešení budou ovlivněna působením nějakých vnějších nekontrolovaných faktorů. Kvantitativní ověřovací šetření (ověřuje se předem formulovaná hypotéza) je rychlé a ekonomické, nese však riziko potvrzování našich předpokladů (pracovník je v dotazníku konfrontován s našimi představami, aniž by mohl

vyjádřit svůj vlastní názor), tak nejistoty ohledně skutečného významu zjištěných souvislostí mezi fakty.

4.2.4. Kvalitativní metody a jejich omezení

Vycházejí z filosofické premisy symbolického, historicky i místně proměnlivého charakteru sociální reality. Orientují se na studium jazyka a symbolických aktivit, kterými lidé interpretují realitu (porozumění konkrétnímu jedinci – fenomenologie, variabilita procesů, kterými lidé v rámci různých společných aktivit interpretují a popisují vnější svět i sebe samotné - konstruktivismus).

Kvalitativní metody dokážou odhalit fakta a souvislosti, vůči kterým jsou kvantitativní postupy tzv. slepé. Na rozdíl od pouhé registrace jevů, jsou schopny objasnit reálný význam a podstatu jevu. Jsou ve své podstatě zaměřeny na zachycení a analýzu dat, která mají podobu různých textů (písemné projevy, přímé výpovědi apod.)

Omezením těchto metod je neschopnost výzkumníka odhalit hlubší, často skryté významové roviny daného sdělení. Člověk, vzhledem k dynamické povaze kultury i jazyka, si není nikdy plně vědom všech možných souvislostí svého myšlení a jednání (validita poznání). Jistým omezením je také problém reliability (spolehlivost) neboli problém spolehlivosti metod šetření a jimi zprostředkovaných zjištění. U kvalitativních metod se za prokázání reliability bere situace, kdy při studiu určité oblasti dospějí různí výzkumníci nezávisle na sobě k obdobným závěrům.

4.3. Metody šetření v praxi

Musím zdůraznit, že šetření v prostředí komunit považuji za delikátní činnost vzhledem k tomu, že se jedná o aktivitu mimo většinový společenský proud a o aktivitu, která je spíše v opozici k oficiálnímu systému. Nelze v něm například provádět žádné experimenty. Například nelze předpokládat, že se podaří získat

dostatek vypovídajících kvantitativních údajů pro statistickou analýzu. Bude se pracovat také s kvalitativními údaji.

Šetření bude primárně zaměřené na nalezení motivátorů a vyhodnocení jejich vlivu na účast v komunitě. Je zřejmé, že bude třeba nejprve analyzovat současný stav, zejména to, do jaké míry jsou tyto faktory relevantní. Jako hlavní metody výzkumu jsem zvolila:

- rozhovor
- analýza literatury a dokumentů
- pozorování (pro potvrzení pravdivosti výroků respondentů)
- dotazník

Pomocí rozhovorů získám a navrhnu na začátku tohoto článku citovaný seznam potenciálních motivátorů.

Při cíleném pozorování mohu vypátrat informace, které by se jinými metodami jen těžko zjišťovali. Například se může jednat o verbální projev (který může například naznačit rozpor s názory respondenta uvedenými v dotazníku) atd. V prostředí malé komunity by však mohla být tato technika brána spíše jako „špiclování“, proto je třeba s ní nakládat opatrně.

Jako další nástroj použiji dotazník. Pomocí dotazníku bude precizován soubor faktorů. Příprava dotazníku je také poměrně náročná. Je třeba pracovat odpovědně a uvážlivě, neboť je třeba správně formulovat otázky, určit poměr otevřených, uzavřených, případně škálových otázek, atd.

4.4. Projekt šetření a jeho hlavní části

V rámci výzkumného projektu budou identifikovány hlavní tři části, které jsou popsány v dalších článcích.

4.4.1. Přípravná část

V této části upřesním metodiku šetření a hypotézy. Hlavním cílem písemné části práce je nalezení faktorů vedoucích respondenty k účasti v komunitě.

4.4.2. Získávání dat

V této části půjde zejména o studium literatury související s tématem. Získávání dat bude probíhat z různých dostupných zdrojů.

- Sekundární šetření používá zdroje, jako jsou různé tištěné dokumenty, literatura, výzkumné zprávy, databáze, apod.,
- primární data získám šetřením různých jevů, dotazováním osob, dotazníkovou akcí apod.

Kvalitativní výzkum. Pro předběžné stanovení relevantních motivátorů použiji v rámci primárního výzkumu rozhovor. Ten obecně musí mít jasný cíl a k jeho naplnění musí být připraveno adekvátní množství otevřených, škálových či uzavřených otázek. Stejně tak je důležité zamyšlení se nad typem rozhovoru a nad jeho strukturovaností nebo nestrukturovaností. Předmětem této fáze je získat vhled do situace. Připravím tak podklady pro budoucí konstrukci dotazníku, který použiji v následující kvantitativní části primárního šetření.

Zkoumaní respondenti (komunitáři a většinoví)	15 + 30 osob
Začátek výzkumu	srpen 2013
Průměrná délka rozhovoru	45 minut
Počet otevřených otázek	2

Kvantitativní výzkum. Po dokončení předchozí etapy sestavím dotazník, kde nechám respondenty zodpovědět připravené otázky s použitím kvantitativní metody.

Zkoumaní respondenti	115 osob
Začátek výzkumu	květen 2014

Konec výzkumu	květen 2014
Počet uzavřených otázek	9
Vyplňování dotazníku	15 minut

4.4.3. Analytická část

V této části práce budu analyzovat data, která byla nasbírána v předchozích částech projektu. Některá data budou textové podoby, v případě výsledky pozorování nebo interview. Pro vyhodnocení budou použity zejména procentní podíly na celku, průměry atd. (Shamp, Howard, 2005,107)

4.5. Problematika identifikace vzorku respondentů

Obecně lze říci, že problematika definování a výběru vzorku respondentů pro jakýkoliv průzkum je velice podstatná. Špatně zvolený vzorek může negativně ovlivnit výsledek výzkumu, či dokonce jeho celkovou reliability (na ovlivnění statistiky manipulací se vzorky upozornil např. W. Churchill: „the only statistics you can trust are those you falsified yourself“). Vzorky lze sestavovat na základě rozličných metod, jak zmiňuje literatura. (Shamp, Howard,2005,13)

Ve zkoumaných komunitách do jisté míry odpadá problém vyvážené definice vzorku, neboť předmětem výzkumu jsou všichni dosažitelní jednotlivci. Problémem je velikost vzorku respondentů.

4.6. Praxe výběru skutečného vzorku respondentů

Zkoumaná komunita patří mezi malé subjekty a má tedy i limitovaný počet členů, které lze zařadit mezi respondenty. Cílem bylo opatřit alespoň skupinu 100 lidí, s věkem od 18 let do 60 let, bez ohledu na vztah k ekokomunitám,

4.7. Potenciální obtíže v průběhu šetření

Problémů a možných chyb spojených se sociálním výzkumem je mnoho. Proto je vhodné se je pokusit předem identifikovat a eliminovat tak jejich závažnost. Mezi základní problémy kvalitativních metod, ale i výzkumu obecně, je jistě spolehlivost a platnost. Abych se vyhnula problémům spojeným s nízkou spolehlivostí či platností, je třeba brát zvýšený ohled na použité metody a

pokusit se dále výsledek výzkumu ověřovat. Problematickou částí výzkumu je také počet respondentů, který je omezen. Výsledky šetření tak mohou být i zkreslené resp. odpovídat pouze specifickému vzorku.

4.8. Dílčí shrnutí

Vzhledem k obtížnosti šetření se domnívám, že je nutné důkladně prozkoumat základní teoretické principy a metody výzkumné práce. Tento cíl má splnit právě kapitola, ve které jsem těžila z literatury týkající se teorie a praxe šetření. Přes značně teoretický úvod jsem se postupně dostala i k praktičtějším věcem, které použiji ve svém šetření. Jedná se zejména o rozličné možnosti získávání dat, definici jednotlivých etap šetření, či postupy statistického zpracování výsledků.

V souladu s uvedenými metodikami použiji v mém šetření kvantitativní i kvalitativní metody. (Gill,Johnson,1997,s.27) Pomocí kvalitativních metod získám použitelná data z rozhovorů vedených s respondenty. Analýza takovýchto dat je poměrně náročná a výsledek není vždy dobře interpretovatelný. V následující závěrečné fázi použiji pro vyhodnocení dat také kvantitativní metody výzkumu a pokusím se dospět k obecným, pro zkoumanou komunitu platným závěrům. Předpokladem je, že se podaří potvrdit vyslovené hypotézy.

5. Výsledky práce v terénu

V této kapitole budou shromážděny veškeré získané materiály, záznamy rozhovorů a data od jednotlivých respondentů. Data vyčtená z dotazníků, získaných od respondentů, budou shrnuta v tabulkách pro zpracování metodikou kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Shrnutí materiálů je v příloze této práce.

5.1. Vyhodnocení výsledků kvalitativního výzkumu

Po sumarizaci závěrů odpovědí, získaných z rozhovorů a z dotazníků vyplynulo následující. Byly identifikovány motivátory a faktory, mající vliv na zájem jedinců stát se členy ekokomunit. V další kapitole bude provedeno vyhodnocení získaných dat.

5.2. Vyhodnocení výsledků kvantitativního výzkumu

V této kapitole provedu vyhodnocení otázek položených respondentům v dotazníku, grafy jsou v příloze. Půjde o soubor selektovaných grafů, zobrazující odpovědi na uzavřené otázky. Otázky budou selektovány pro věkové skupiny, pro skupiny vzdělání, pro ženy a muže a věkové skupiny.

Otázky položené v dotazníku:

1. Jste muž nebo žena?

- a) Muž
- b) Žena

2. Jaký je váš věk?

- a) 18-26
- b) 27-35
- c) 36 a více

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Střední s maturitou
- c) Vysokoškolské

4. Jaké zaměření má vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Humanitní
- b) Přírodovědné
- c) Technické
- d) Ekonomické
- e) Umělecké

5. Jaký je váš vztah k přírodě

- a) Negativní. (Do přírody nechodím, raději jsem ve městě).
- b) Spíše negativní. (Nemám k ní vztah, ale nevadí mi).
- c) Spíše pozitivní. (Mám jí rád/a, navštěvuji ji příležitostně).
- d) Pozitivní. (Život bez přírody si nedovedu představit).

6. Kolik času trávíte v přírodě?

- a) Co nejvíce mohu
- b) Příležitostně
- c) Žádný

7. Trávíte v přírodě tolik času, kolik byste si přál/a?

- a) Ano
- b) Ne

8. Víte co jsou to ekokomunity a ekovesnice?

- a) Ano, vím, co jsou to ekokomunity a ekovesnice.
- b) Nevím přesně.
- c) Nevím co to znamená.

9. Chtěli byste žít v ekokomunitě?

- a) Ano
- b) Nevím
- c) Ne

10. Jaké výhody a nevýhody podle vás může život v ekokomunitě přinášet, či už vám přináší?

11. Odpovězte, pouze pokud žijete, nebo jste žil/a v komunitě
Proč jste se rozhodl žít komunitním způsobem života?

5.3. Dílčí shrnutí

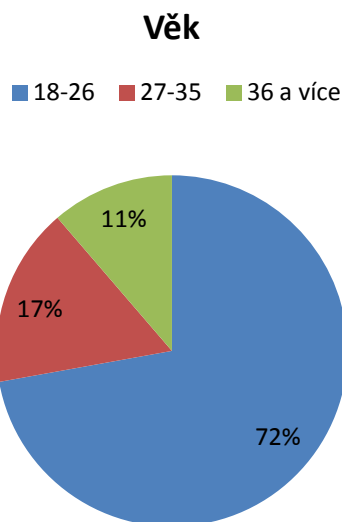
V této kapitole je provedeno shrnutí získaných materiálů, dat vytěžených z dotazníků, informací získaných z průběhu rozhovorů. Data získaná v rámci práce v terénu budou analyzována v následující kapitole. Tam také bude provedeno vyhodnocení dat ve vztahu k vytyčeným hypotézám.

6. Vyhodnocení šetření

Ve výzkumu bylo zapojeno celkem 115 respondentů ve věku od 18 let. Dotazníky jsem šířila rozesíláním emailů, náhodným oslovováním lidí na ulici, pomocí sociálních sítí, ve škole a na veřejných místech. Nejhůře jsem získávala informace od lidí ve vyšším věkovém pásmu, které nelze tak snadno kontaktovat pomocí elektronické komunikace a kteří odmítají kontaktování v rámci jakýchkoliv anket, populárních zejména v oblasti komerčních aktivit.

Věk respondentů:

Respondenti s věkem od 18- 26 let	83 respondentů
Respondenti s věkem od 27 - 35let	19 respondentů
Respondenti s věkem od od 35 let a více	13 respondentů

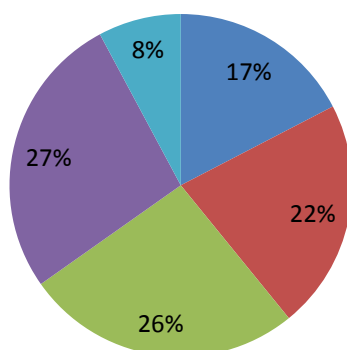
obr.1

Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů:

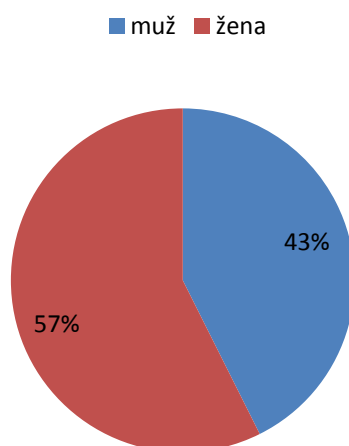
ekonomické	20 respondentů
technické	25 respondentů
humanitní	30 respondentů
umělecké	31 respondentů
přírodovědné	9 respondentů

Vzdělání

■ ekonomické ■ technické ■ humanitní ■ umělecké ■ přírodovědné

obr.2

Poměr mužských a ženských respondentů (49 mužů a 66 žen)

obr.3

Hypotéza 1: Respondenti s humanitním, přírodovědným nebo uměleckým vzděláním, vykazují o **10%** a více souhlasných odpovědí potvrzujících pozitivní vztah k přírodě, než je počet respondentů s technickým či ekonomickým typem vzdělání.

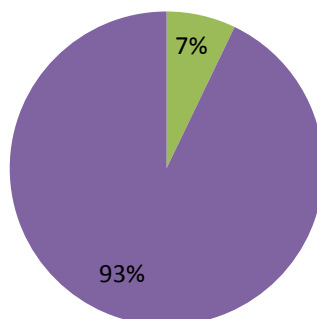
Vyhodnocení: hypotéza 1 se potvrdila. Respondenti s humanitním, přírodovědným, nebo uměleckým vzděláním podle analýzy dat vykazují o **22%** více pozitivních odpovědí, než respondenti s ekonomickým nebo technickým vzděláním.

Výsledky pro humanitní, přírodovědné nebo umělecké vzdělání:

negativní	0 respondentů
spíše negativní	0 respondentů
spíše pozitivní	5 respondentů
pozitivní	65 respondentů

Humanitní, přírodovědné nebo umělecké vzdělání

■ negativní ■ spíše negativní ■ spíše pozitivní ■ pozitivní

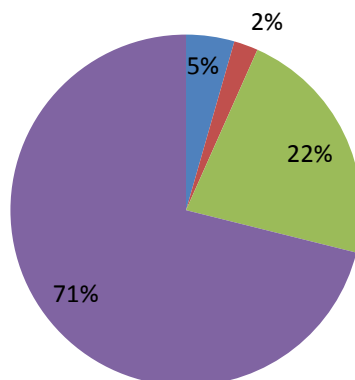
obr.4

Výsledky pro ekonomické nebo technické vzdělání:

negativní	2 respondentů;
spíše negativní	1 respondentů
spíše pozitivní	10 respondentů
pozitivní	32 respondentů

Ekonomické nebo technické vzdělání

■ negativní ■ spíše negativní ■ spíše pozitivní ■ pozitivní

obr.5

Hypotéza 2: Respondenti s humanitním, přírodovědným nebo uměleckým vzděláním, vykazují o **10%** a více souhlasných odpovědí potvrzujících zájem o život v ekokomunitě, než je počet zájemců z řad respondentů s technickým či ekonomickým typem vzdělání.

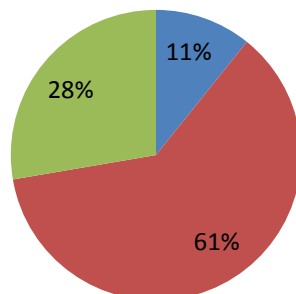
Vyhodnocení: hypotéza 2 se potvrdila, protože respondenti s humanitním, přírodovědným či s uměleckým vzděláním, vykazují o **14%** více souhlasných odpovědí o zájem života v ekokomunitě.

Výsledky pro humanitní, přírodovědné nebo umělecké vzdělání:

ne	7 respondentů
nevím	40 respondentů
ano	18 respondentů

humanitní, přírodovědné nebo umělecké vzdělání

■ ne ■ nevím ■ ano

obr.6

Výsledky pro technické nebo ekonomické vzdělání:

ne

18 respondentů

nevím

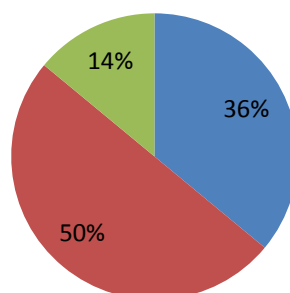
25 respondentů

ano

7 respondentů

technické nebo ekonomické vzdělání

■ ne ■ nevím ■ ano

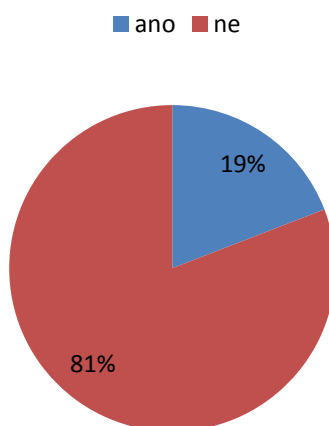

obr.7

Hypotéza 3: Více než **70%** respondentů netráví v přírodě tolik času, kolik by si přálo.

Vyhodnocení: hypotéza 3 se potvrdila, neboť **81%** respondentů uvedlo, že v přírodě netráví tolik času, kolik by si přálo.

tráví v přírodě tolik času, kolik by si přálo	22 respondentů
netráví v přírodě tolik času, kolik by si přálo	93 respondentů

obr.8

Hypotéza 4: Respondenti, muži, bez rozdílu věku, vzdělání a jeho typu, mají nejméně o **10%** menší zájem o život v ekomunitách, než respondentky, ženy, bez rozdílu věku, vzdělání a jeho typu.

Vyhodnocení: hypotéza 4 se nepotvrdila. Ženy vykazují pouze o **3%** vyšší zájem o život v komunitě.

Muži respondenti:**ano** (mám zájem o život v ekokomunitě)

10 respondentů

ne (nemám zájem o život v ekokomunitě)

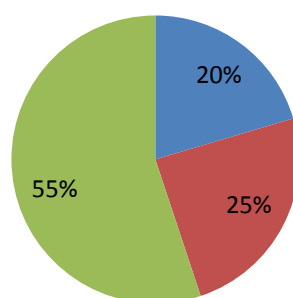
12 respondentů

nevím (zda mám zájem o život v ekokomunitě)

27 respondentů

Muži

■ ano ■ ne ■ nevím

obr.9

Ženy respondentky:**ano** (mám zájem o život v ekokomunitě)

15 respondentů

ne (nemám zájem o život v ekokomunitě)

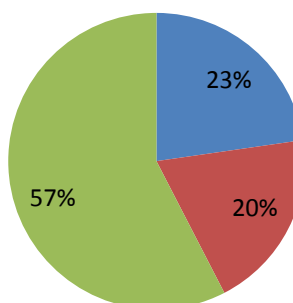
13 respondentů

nevím (zda mám zájem o život v ekokomunitě)

38 respondentů

Ženy

■ ano ■ ne ■ nevím

obr.10

Hypotéza 5: Více jak 60% respondentů neví, případně neví přesně, co to jsou ekokomunity.

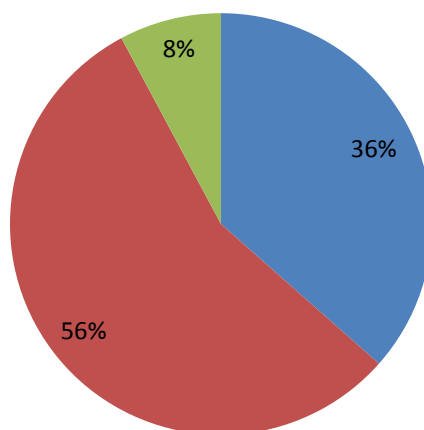
Vyhodnocení: hypotéza 5 se potvrdila, protože **64 %** respondentů uvedlo, že neví nebo neví přesně, co jsou to ekokomunity.

Rozložení odpovědí na otázku „Víte co to jsou ekokomunity a ekovesnice?“

Ano, vím, co to jsou ekokomunity a ekovesnice.	42 respondentů
Nevím přesně.	64 respondentů
Nevím, co to znamená.	9 respondentů

Víte, co to jsou ekokomunity a ekovesnice?

- Ano, vím co jsou to ekokomunity a ekovesnice.
- Nevím přesně.
- Nevím co to znamená.

obr. 11

Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum, který má zjistit důvody chování respondentů, byl zaměřen jak na lidi, kteří již žili, nebo žijí komunitním způsobem života, tak také na většinovou populaci, která tímto způsobem života nikdy nežila.

Prvním cílem šetření bylo zjistit, jaké výhody nebo naopak nevýhody spatřují respondenti v životě v ekokomunitě. Výzkum byl proveden formou dotazníku s příslušníky běžné populace (109 respondentů). K vyhodnocení byly použity odpovědi pouze od respondentů, kteří odpověděli na otázku 8 kladně: „Ano, vím, co jsou to ekokomunity a ekovesnice“.

Z 42 respondentů, kteří uvedli kladnou odpověď na otázku 8 (Ano, vím, co jsou to ekokomunity a ekovesnice), se pouze 30 respondentů pokusilo specifikovat možné klady a zápory života v ekokomunitě.

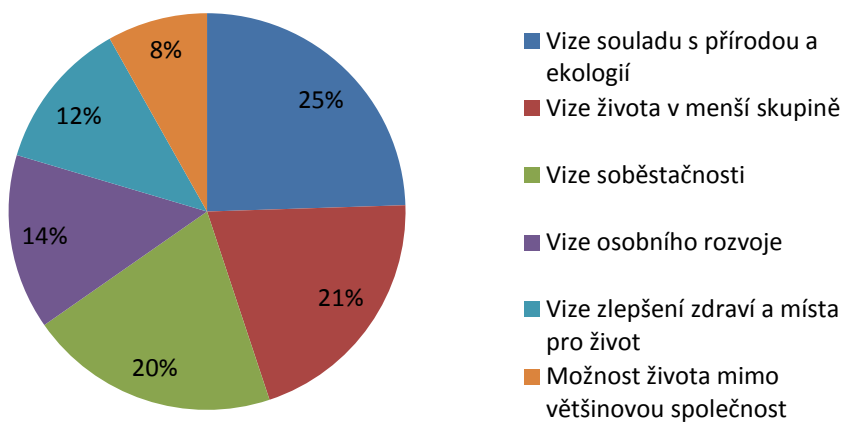
Na otázku, jaké výhody a nevýhody pozorují v životě v komunitě, byli formou dotazníku dotázáni také komunitáři v České republice (6 respondentů) a formou rozhovorů komunitáři v jednotlivých komunitách v Thajsku (8 respondentů).

Dalším cílem bylo zjistit, jaké motivátory vedly komunitáře k tomu, aby se stali členy ekokomunity. Šetření bylo provedeno formou dotazníku s otevřenými otázkami. Po vyhodnocení dotazníků s otevřenými otázkami byly identifikovány následující faktory a motivátory.

Kladně vnímané aspekty komunitního života (respondenti bez komunitářů):

• Vize souladu s přírodou a ekologií	12 odpovědí
• Vize života v menší skupině	10 odpovědí
• Vize soběstačnosti	10 odpovědí
• Vize osobního rozvoje	7 odpovědí
• Vize zlepšení zdraví a místa pro život	6 odpovědí
• Možnost života mimo většinovou společnost	4 odpovědí

Kladně vnímané aspekty komunitního života (30 respondentů z většinové populace)

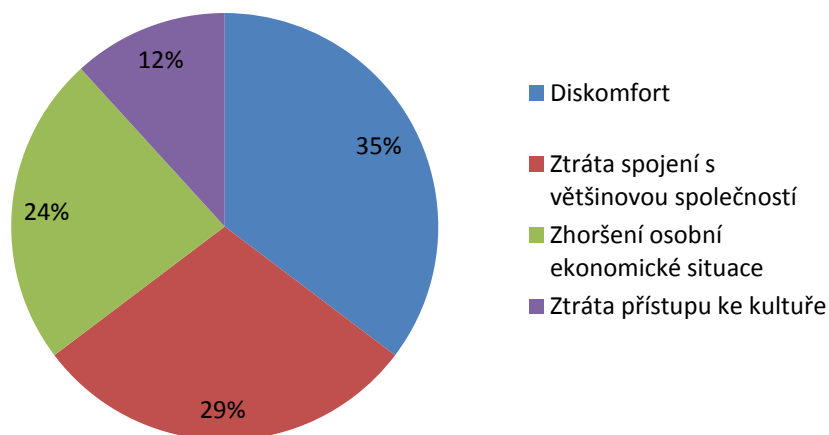

obr.12

Negativně vnímané aspekty komunitního života

• Diskomfort	6 odpovědí
• Ztráta spojení s většinovou společností	5 odpovědí
• Zhoršení osobní ekonomické situace	4 odpovědi
• Ztráta přístupu ke kultuře	2 odpovědi

Negativně vnímané aspekty komunitního života (30 respondentů z většinové populace)

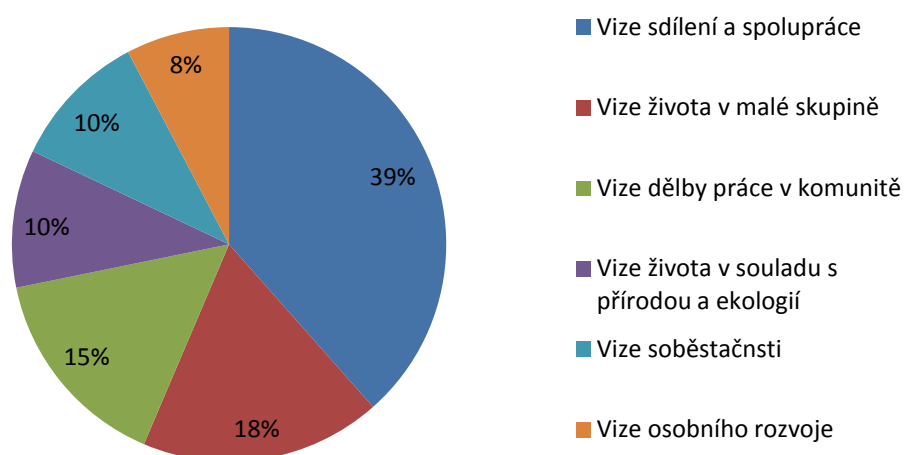

obr.13

Kladně vnímané aspekty komunitního života (komunitáři):

- Vize sdílení a spolupráce 15 odpovědí
- Vize života v malé skupině 7 odpovědí
- Vize dělby práce v komunitě 6 odpovědí
- Vize života v souladu s přírodou a ekologií 4 odpovědi
- Vize soběstačnosti 4 odpovědi
- Vize osobního rozvoje 3 odpovědi

Kladně vnímané aspekty komunitního života
(jen respondenti komunitáři)

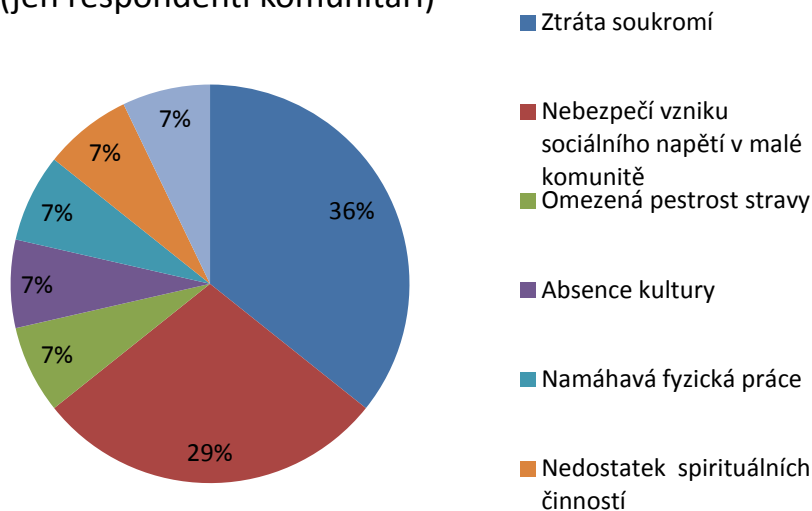

obr.14

Negativně vnímané aspekty komunitního života (komunitáři)

- Ztráta soukromí 5 odpovědí
- Nebezpečí vzniku sociálního napětí v malé komunitě 4 odpovědi
- Omezená pestrost stravy 1 odpověď
- Absence kultury 1 odpověď
- Namáhavá fyzická práce 1 odpověď
- Nedostatek spirituálních činností 1 odpověď

Negativně vnímané aspekty komunitního života (jen respondenti komunitáři)

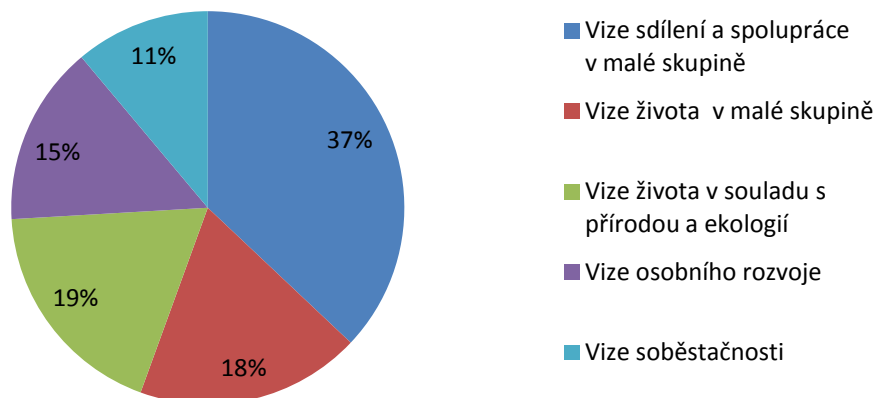

obr.15

Motivátory pro vstup do komunitního života (komunitáři)

- Vize sdílení a spolupráce v malé skupině 10 odpovědí
- Vize života v malé skupině 5 odpovědí
- Vize života v souladu s přírodou a ekologií 5 odpovědí
- Vize osobního rozvoje 4 odpovědi
- Vize soběstačnosti 3 odpovědi

Motivátory pro vstup do ekokomunity (jen komunitáři)

obr.16

7. Projekty, vypracované na základě výzkumné části

V této kapitole budou představeny jednotlivé projekty provedené na základě výzkumu.

7.1. Filmový dokument

Na základě potvrzení hypotézy 5, jsem vytvořila filmový dokument, který má zprostředkovat možné odpovědi obyvatel ekokomunit na otázku, „Co jsou to ekokomunity?“. Zároveň má dokument přiblížit atmosféru a život v ekokomunitách pro potřeby této práce. V dokumentu jsou také zdokumentovány některé motivační faktory, které vedou účastníky k vyhledání takového způsobu života. Dále jsou zde identifikovány některé kladné a záporné stránky, které účastníci v takovémto způsobu života spatřují. Motivační faktory a vnímané klady a zápory, byly také součástí výzkumu v kvalitativní části.

7.2. Projekt intervence v Městské knihovně v Praze

Na základě potvrzení hypotéz 1 a 3, jsem provedla „Projekt intervence v Městské knihovně v Praze“. Projekt spočíval v tom, že jsem vkládala vylisované květiny s krátkou básní do knih s ekonomickým a technickým zaměřením. Těmito zásahy jsem chtěla čtenářům ekonomické a technické literatury zprostředkovat překvapivý a poetický kontakt s přírodou. Tento „náhodný“ nálezný v knize, který je zároveň darem pro čtenáře, v sobě nese vzkaz. Každý nálezný si ho může interpretovat po svém, může se nad ním více nebo méně zamyslet, nechat ho na sebe působit podle vlastní vůle, či si odnést z tohoto setkání jiný zážitek.

Vylisované květiny jsem umísťovala do knih, protože čtenáři jsou většinou sami a jsou zamyšlení a zadumaní nad knihou, kterou právě čtou, z toho důvodu je při této činnosti prostor pro zamyšlení se nad nálezem.

Básně přikládáné ke květinám:

Náruč stromů obklopí tě,
listy zazpívají ti neznámou píseň.

Život, životy propletený,
tajemství najdeš ukrytá v korunách stromů.

Tajuplný les.
Slyšíš zvuky, hlasy ptáků?
Klidně se usad'.

Fotografickou dokumentaci projektu naleznete v příloze D.

8. Komentář a vyhodnocení výsledků šetření

V dalším textu budou komentovány podstatné souvislosti, které by mohli mít vliv na objektivitu a výsledky šetření, které jsem prováděla.

8.1. Statut autora v šetření

Jako autorka této bakalářské práce jsem se nacházela v následujících situacích. Z jednoho pohledu jsem pracovala jako výzkumník na vypracování studentského šetření, ale z druhé strany jsem jako účastník šetření cítila sympatii k určitým aspektům komunitního života v ekokomunitách. Mojí největší starostí při šetření bylo, aby tato okolnost neovlivnila objektivitu mé práce.

8.2. Výběr vzorku respondentů

Výsledky jsou jistě ovlivněny výběrem vzorku respondentů. Téma mé práce může být za určitých okolností předmětem určité emocionální reakce potenciálních respondentů. Tato reakce může ovlivnit a mám za to, že i ovlivnila v některých případech, a to zejména u příslušníků starší generace, stát se respondentem mého šetření.

9. Rekapitulace výsledků šetření a doporučení

V následujícím textu shrnu výsledky práce ve vztahu k cílům práce tak, jak byly stanoveny v kapitole 3., „Cíle bakalářské práce“. Z kvantitativního šetření mezi respondenty vyplynulo následující.

- **Hypotéza 1** se potvrdila. Respondenti s humanitním, přírodovědným, nebo uměleckým vzděláním podle analýzy dat vykazují o **22%** více pozitivních odpovědí, než respondenti s ekonomickým nebo technickým vzděláním. To je více, než úroveň **10%**, požadovaná v hypotéze 1.
- **Hypotéza 2** se potvrdila. Respondenti s humanitním, přírodovědným či s uměleckým vzděláním, vykazují o **14%** více souhlasných odpovědí o zájem života v ekokomunitě. To je více, než úroveň **10%**, požadovaná v hypotéze 2.
- **Hypotéza 3** se potvrdila. Celkem **81%** respondentů uvedlo, že v přírodě netráví tolik času, kolik by si přálo. To je více, než úroveň **70%**, požadovaná v hypotéze 3.
- **Hypotéza 4** se nepotvrdila. Respondentky (ženy), vykazují pouze o **3%** vyšší zájem o život v komunitě, než respondenti (muži). To je méně, než rozhodovací úroveň **10%**, požadovaná v hypotéze 4.
- **Hypotéza 5** se potvrdila. Celkem **64%** respondentů uvedlo, že neví, případně neví přesně, co to jsou ekokomunity. To je více, než úroveň **60%**, požadovaná v hypotéze 5.

Z kvalitativního šetření, prováděného mezi relevantními respondenty, v souladu se stanovenými okrajovými podmínkami, vyplynulo následující.

- **Pořadí kladně vnímaných aspektů komunitního života** (respondenti bez komunitářů):
 - a) Vize souladu s přírodou a ekologií
 - b) Vize života v menší skupině
 - c) Vize soběstačnosti

• **Pořadí negativně vnímaných aspektů komunitního života** (respondenti bez komunitářů):

- d) Diskomfort
- e) Ztráta spojení s většinovou společností
- f) Zhoršení osobní ekonomické situace

• **Pořadí kladně vnímaných aspektů komunitního života** (komunitáři):

- g) Vize sdílení a spolupráce
- h) Vize života v malé skupině
- i) Vize dělby práce v komunitě

• **Pořadí negativně vnímaných aspektů komunitního života** (komunitáři):

- j) Ztráta soukromí
- k) Nebezpečí vzniku sociálního napětí v malé komunitě
- l) Omezená pestrost stravy

Motivátory pro vstup do komunitního života (komunitáři)

- m) Vize sdílení a spolupráce v malé skupině
- n) Vize života v malé skupině
- o) Vize života v souladu s přírodou a ekologií

Přes již dříve uvedená omezení, způsobená nemožností získat vyvážený vzorek respondentů, tedy co nejlépe vybalancovaný v poměrech muži/ženy, mladí/staří, technické/humanitní vzdělání, komunitáři /respondenti většinoví, dávají závěry představu o tom, jak jsou ekokomunity vnímány respondenty a jaké motivátory vedou jejich obyvatele k začlenění.

Pokud by bylo možno v nějaké práci navázat na výsledky této práce, lze zejména doporučit, aby byla věnována maximální pozornost přípravě balancovaného vzorku respondentů, aby byly mnohem více propracovány uzavřené otázky tak, aby bylo možné zvýšit relevanci šetření ve smyslu definice v kapitole 4.2., tedy zajištění platnosti a spolehlivosti.

10. Závěr

Komunitní způsob života provázel lidskou společnost od nepaměti, postupem času se ale ze západní vyspělé civilizace pomalu vytrácí a mnoha lidmi je téměř zapomenut.

V této práci jsem provedla, formou „sociálního auditu“ na dostupném vzorku respondentů, šetření o problematice malých ekologických společenství, ekokomunit, jejich členech a postoji většinové populace k ekokomunitám.

Tyto komunity jsou malé, ale jejich aktivity mají vliv na formování veřejného prostoru, prostředí a krajiny. V práci jsem provedla šetření o motivačních faktorech, které mohou jednotlivce vést ke vstupu do ekokomunity. Výsledky, ke kterým jsem dospěla, by mohly být základem pro podrobnější šetření, které by mohlo dále zprostředkovat hlubší vhled do problematiky. Stejně tak by některé mé závěry mohly být podkladem pro další filmovou dokumentární práci v ekokomunitách.

Na základě výsledků šetření, jsem zpracovala filmový dokument a provedla „Projekt intervence v Městské knihovně v Praze“. Projekt intervence v knihovně uplatňuje průnik estetiky a formulace veřejného prostoru s přístupem sociologicko-psychologickým.

CITACE

1. <http://www.workaway.info/>
2. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: http://komunitavalmez.unas.cz/co_je_komunita.pdf
3. FRIČ, Pavol a VÁVRA, Martin. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Hestia, 2012, 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6. s. 16-20
4. BELLAH, Robert Neelly. *Habits of the heart: individualism and commitment in American life*. Berkeley: University of California Press, c1985, xiii, 355 p. ISBN 05-200-5388-5, s.333
5. FRIČ, Pavol a VÁVRA, Martin. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Hestia, 2012, 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6. s. 16-20
6. FRIČ, Pavol a VÁVRA, Martin. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Hestia, 2012, 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6. s. 20-30
7. FRIČ, Pavol a VÁVRA, Martin. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Hestia, 2012, 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6. s. 20-30
8. FRIČ, Pavol a VÁVRA, Martin. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Hestia, 2012, 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6. s. 20-30
9. VANĚK, M. 2001. „Poválečný stav (1945–1948)“. In: Frič P., Goulli R. (eds.) *Neziskový sektor v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia: 46–54
10. HANÁK, Ondřej. *Hippies: slepé rameno, mrtvé řeky*. Praha: Argo, 1992, 135 p., [16] p. of plates. ISBN 80-901198-4-0, s. 35
11. HANÁK, Ondřej. *Hippies: slepé rameno, mrtvé řeky*. Praha: Argo, 1992, 135 p., [16] p. of plates. ISBN 80-901198-4-0, s. 36
12. JANKOWSKI, Kazimierz. *Odvrácená tvář Ameriky: Hippie hledají zaslíbenou zemi*. Praha: Orbis, 1975.
13. [online]. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.krisnuvdvur.cz/farma-jednoducheziti.html>

14. [online]. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.zajezka.sk/>
15. Výročná správa za rok 2004 [online]. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.zajezka.sk/>
16. Oprava oblíbených omylov o Zaježke [online]. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.zajezka.sk/>
17. <http://www.workaway.info/>
18. [online]. [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: http://gen.ecovillage.org/en/dimensions_of_sustainability
19. Metcalf, Bill. *Shared Visions, Shared Lives: Communal Living Around the Globe*. Findhorn Pr, 1996. ISBN 1899171010. S.56
20. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, pg. 10
21. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, pg. 11
22. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, pg. 13
23. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, pg. 27
24. Sharnp, J. A., Howard, K.: *The Management of a Student Research Project – 2nd edition*, Gower, 1996, pg. 7
25. Sharnp, J. A., Howard, K.: *The Management of a Student Research Project – 2nd edition*, Gower, 1996, pg. 13
26. Gill, J., Johnson, P.: *Research Methods for Managers - 2nd edition*, PCP, 1997, pg. 57
27. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, pg. 18
28. Sharnp, J. A., Howard, K.: *The Management of a Student Research Project – 2nd edition*, pg. 123
29. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, pg. 98
30. Gill, J., Johnson, P.: *Research Methods for Managers - 2nd edition*, pg. 28
31. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, ISBN: 80-86119-25-4 , s 29

32. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, ISBN: 80-86119-25-4 , s. 27
33. Pavlica, K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*, Ekopress, 2000, ISBN: 80-86119-25-4 , s. 27
34. Sharmp, J. A., Howard, K.: *The Management of a Student Research Project – 2nd edition*, pg. 107
35. Sharmp, J. A., Howard, K.: *The Management of a Student Research Project – 2nd edition*, pg. 112 – 122
36. Logos Quotes,
http://www.logosdictionary.org/pls/dictionary/new_dictionary.gdic.st?phrase_code=5542645 [8.1.2007]
37. Sharmp, J. A., Howard, K.: *The Management of a Student Research Project – 2nd edition*, pg. 133
38. Gill, J., Johnson, P.: *Research Methods for Managers - 2nd edition*, pg. 37

LITERATURA

1. BAUMAN, Zygmunt. *Individualizovaná společnost*. Vyd. 1. Překlad Martin Ritter. Praha: Mladá fronta, 2004, 290 s. Myšlenky (Mladá fronta), sv. 19. ISBN 80-204-1195-X.
2. BECK, Ulrich. *Riziková společnost: na cestě k jiné moderně*. Vyd. 1. Překlad Otakar Vochoč. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 431 s. POST, 9. sv. ISBN 80-864-2932-6.
3. BELLAH, Robert N. *Habits of the heart: individualism and commitment in American life*. Berkeley: University of California Press, c1985, xiii, 355 p. ISBN 05-200-5388-5.
4. BENEDICTOVÁ, Ruth. *Kulturní vzorce: individualism and commitment in American life*. Berkeley: Argo, c1985, xiii, 355 p. ISBN 80-720-3212-7.
5. DELANTY, Gerard. *Community*. New York, NY: Routledge, 2003-, v. <1 >. ISBN 04-152-3686-X.
6. ERIKSEN, Thomas Hylland a Marek JAKOUBEK. *Antropologie multikulturních společností: rozumět identitě*. Vyd. 1. Překlad Tereza Kuldová. Praha: Triton, 2007, 268 s. ISBN 978-807-2549-252.
7. FRIČ, Pavol a Martin VÁVRA. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Hestia, 2012, 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6.
8. GELLNER, Ernest André. *Pluh, meč a kniha: struktura lidských dějin*. 1. vyd. Překlad Eva Musilová. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001, 263 s. ISBN 80-859-5987-9.
9. HANÁK, Ondřej. *Hippies: slepé rameno, mrtvé řeky*. Praha: Argo, 1992, 135 p., [16] p. of plates. ISBN 80-901198-4-0.
10. HAVLÍK, Radomír. *Úvod do sociologie*. 4. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2003, 128 s. ISBN 80-246-0381-0.
11. HOLUBEC, Stanislav. *Sociologie světových systémů: hegemonie, centra, periferie*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 206 s. Studie (Sociologické nakladatelství), 58. sv. ISBN 978-807-4190-148.
12. JACYNO, Małgorzata. *Kultura individualismu*. Vyd. 1. Překlad Jiří Ogrocký. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012, 262 s. Post (Sociologické nakladatelství), sv. 12. ISBN 978-807-4191-046.
13. JANKOWSKI, Kazimierz. *Odvrácená tvář Ameriky: Hippie hledají zaslíbenou zemi*. Praha: Orbis, 1975.

14. KELLER, Jan. *Sociologie a ekologie*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl., 1997, 232 p. ISBN 80-858-5042-7.
15. KELLER, Jan. *Tři sociální světy: sociální struktura postindustriální společnosti*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 211 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 64. ISBN 978-807-4190-315.
16. KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 204 s. ISBN 80-864-2939-3.
17. LÉVI-STRAUSS, Claude. *Antropologie a problémy moderního světa*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2012, 92 s. Limes. ISBN 978-802-4620-985.
18. LÉVI-STRAUSS, Claude. *Strukturální antropologie*. Vyd. 1. Překlad Jindřich Vacek. Praha: Argo, 2006, 374 s. Capricorn, sv. 18. ISBN 80-720-3713-7.
19. LIBROVÁ, Hana. *Láska ke krajině?*. Vyd. 1. V Brně: Blok, 1988, 165 s.
20. MAFFESOLI, Michel. *O nomádství: iniciační toulky*. V čes. jaz, vyd. 1. Překlad Josef Fulka. Praha: Prostor, 2002, 265 s. Střed, s. 49. ISBN 80-726-0069-9.
21. PAPOUŠEK, Jiří. *Hovory o ekologii: cesty k trvale udržitelnému Česku*. Vyd. 1. Praha: Portal, 2000, 179 p. ISBN 80-717-8483-4.
22. SCOTT PECK, M. *V jiném rytmu: vytváření společenství*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. Olomouc: Votobia, 1995, 251 s. ISBN 80-856-1977-6.
23. VÁNĚ, Jan. *Komunita jako nová naděje?: náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. Vyd. 1. Plzeň: Západočeská univerzita, 2012, 187 s. ISBN 978-802-6100-850.
24. WEBER, Max. *Autorita, etika a společnost: pohled sociologa do dějin*. 1. čes. vyd. Překlad Jan Škoda. Praha: Mladá fronta, 1997, 294 s. Souvislosti (Mladá fronta), sv. 11. ISBN 80-204-0611-5.
25. SHARP, John A, John PETERS a Keith HOWARD. *The management of a student research project*. 3rd ed. Burlington, VT: Gower, c2002, xvi, 261 p.
26. Kolektiv autorů, *Velký sociologický slovník*. Praha. Karolinum 1997, ISBN 978-88-5678-1
27. BELLAH, Robert Neelly. *Habits of the heart: individualism and commitment in American life*. Berkeley: University of California Press, c1985, xiii, 355 p. ISBN 05-200-5388-5,
28. PAVLICA, Karel. *Sociální výzkum, podnik a management: průvodce manažera v oblasti výzkumu hospodářských organizací*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2000, 161 s. ISBN 80-861-1925-4.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Dotazník pro kvantitativní a kvalitativní výzkum

Příloha B: Tabulky výsledků kvalitativní výzkum

Příloha C: Obrazová fotografická příloha, „Ekokomunita Křišňův dvůr“

Příloha D: Obrazová fotografická příloha, „Projekt intervence v Městské knihovně v Praze“

Příloha E: Video příloha, Dokument „Ekokomunita Asa Lanta, Thajsko“ a „Ekokomunita Happy Healing Home“

Příloha A

DOTAZNÍK- EKOKOMUNITY

Dobrý den,

jsem studentkou Technické univerzity v Liberci, obor Design prostředí. Pracuji na bakalářské práci s názvem Ekokomunity. Součástí mé práce je výzkumná část, která se skládá mimo jiné z dotazníku a jeho vyhodnocení. Byla bych vám velmi vděčná, kdybyste si našli pár minut na vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Děkuji Vám za trpělivost,

Silvie Cifrincová

1. Jste muž nebo žena?

- a) Muž
- b) Žena

2. Jaký je váš věk?

- a) 18-26
- b) 27-35
- c) 36 a více

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Střední s maturitou
- c) Vysokoškolské

4. Jaké zaměření má vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Humanitní
- b) Přírodovědné
- c) Technické
- d) Ekonomické
- e) Umělecké

5. Jaký je váš vztah k přírodě

- a) Negativní. (Do přírody nechodím, raději jsem ve městě).
- b) Spíše negativní. (Nemám k ní vztah, ale nevadí mi).
- c) Spíše pozitivní. (Mám jí rád/a, navštěvuji ji příležitostně).
- d) Pozitivní. (Život bez přírody si nedovedu představit).

6. Kolik času trávíte v přírodě?

- a) Co nejvíce mohu
- b) Příležitostně
- c) Žádný

7. Trávíte v přírodě tolik času, kolik byste si přál/a?

- a) Ano
- b) Ne

8. Víte co jsou to ekokomunity a ekovesnice?

- a) Ano, vím, co jsou to ekokomunity a ekovesnice.
- b) Nevím přesně.
- c) Nevím co to znamená.

9. Chtěli byste žít v ekokomunitě?

- a) Ano
- b) Nevím
- c) Ne

10. Jaké výhody a nevýhody podle vás může život v ekokomunitě přinášet, či už vám přináší?

11. Odpovězte, pouze pokud žijete, nebo jste žil/a v komunitě.

Proč jste se rozhodl žít komunitním způsobem života?

Příloha B

Kladně vnímané aspekty komunitního života

(30 respondentů z většinové populace)

	KLADY	ČETNOST ODPOVĚDÍ
Vize souladu s přírodou a ekologií	Minimalizace negativního dopadu na přírodu (odpad a pod.) Nepatrná ekologická stopa Polnohospodářství, učení se z přírody ne o přírodě z knih. Čisté prostředí pro život. Přístup k přírodě, hlavně zvířatům, který je ve většině zemí nastaven dosti sobecky. Navázání vztahu s přírodou, respekt k ní. Život v souladu s přírodou. Pokud by v ekokomunitě zvládlo žít dostatečné množství lidí, mělo by to velmi příznivý vliv na zemi.	12x
Vize života v menší skupině	Výhoda je nejspíš určitá dělba práce a společnost podobně smýšlejících lidí. Život ve skupině Spolupráce Soužití s lidmi, které znáte. Sdílení práce a zábavy. Další možnosti, jak si ulehčit život. Pocit svobody a lásky. Vzdělávání dětí. Sdílení, spolupráce, společenství, celistvost. Výhodou je pracovní i duševní provázanost mezi lidmi v komunitě. Vycházet s rozdílným typem lidí, brát lepší názor druhých a neodsuzovat ich.	10x
Vize soběstačnosti	Biozemědělství a do jisté míry nezávislost na ostatní společnosti Soběstačnost Snížení či úplné přerušování závislosti na společnosti Nezávislost Výměnný obchod	10x

Vize osobního rozvoje	Sebepoznání, naučení se vše od základů, meditace, uklidnění, samostatnost Pocit svobody Seberealizace, možnost volby Čisté svědomí ze správného a aktivního jednání.	7x
Vize zlepšení zdraví a místa pro život	Zdravší život, méně chorob, lepší psychická rovnováha, méně stresu. Pěkné místo na žití. Čisté prostředí	6x
Možnost života mimo většinovou společnost	Ekokomunita může být dobrou alternativou pro lidi, kteří chtějí žít mimo společnost. Určitá nezávislost na okolním světě Odtrženost od přetechnizované společnosti. Nezávislost na zbytku společnosti.	4x

Negativně vnímané aspekty komunitního života

(30 respondentů z většinové populace)

	ZÁPORY	ČETNOST ODPOVĚDÍ
Diskomfort	Nepohodlí, například problém skloubit práci a život v ekokomunitě z důvodu dojíždění apod. Neměla bych vše jednoduché, jako když žiji ve městě, kde jdu do obchodu a koupím si to. Začala bych žít mimo určený systém, který udává společnost, proto je to pro některé lidi nepředstavitelné, neumí žít jinak, než byli naučení. Nedostatek komfortu, který nám vývoj vědy, techniky a lidstva přinesl. Nedokážu si představit život bez standardu, na který jsem zvyklá.	6x
Ztráta spojení s většinovou společností	Izolovanost od okolního světa V ekokomunitě by mi chyběl prostor - tzv. prostor sama pro sebe Nepochopení ze strany rodiny, přátel	5x
Zhoršení osobní ekonomické situace	Vydělávání peněz na základní životní potřeby. Dojíždět z nějaké ekovesnice do města pracovat je sice lepší než žít i pracovat ve městě (záleží také na dopravě), ale stejně se mi to zdá jaksí neúplné. Nejistota dostatku Nižší dostupnost surovin	4x
Ztráta přístupu ke kultuře	Nižší dostupnost aktivit a kultury, které se koncentrují ve městech.	2x

Negativně vnímané aspekty komunitního života

(jen respondenti komunitáři)

	KLADY	ČETNOST ODPOVĚDÍ
Vize sdílení a spolupráce	<p>Sdílení věcí, které chci sdílet.</p> <p>Sdílení nákladů na živobytí, sdílení domácích spotřebičů a nářadí.</p> <p>Sdílení práce a zábavy.</p> <p>Dělíš se o věci s lidmi, nebo se o to alespoň musíš pokusit.</p> <p>Učení se od sebe navzájem.</p> <p>Rozdělení práce, když máš děti, tak můžou slyšet názory a nápady ostatních lidí.</p> <p>Naše komunita se zabývá spoustou projektů, takže máme naše soužití zpestřené spoluprací na hodně věcech a je se pořád co učit, jak na projektech, tak v komunikaci a procesech.</p> <p>Výhodou je pomoc při stavbách, obdělávání půdy.</p> <p>Společná práce za větším cílem.</p> <p>Naučíš se spolupracovat s ostatními, dělat kompromisy, učíte se jeden od druhého, pomáháte si, máte se na koho spolehnout, někdo vám hlídá děti</p> <p>Lidé by si měli navzájem pomáhat.</p>	15x
Vize života v malé skupině	<p>V případě dobré party (tu naštěstí máme) těšení se domů.</p> <p>Žijete s lidmi, se kterými máte podobný pohled na svět,</p> <p>Naučíte se přijímat lidi takové, jací jsou.</p> <p>Je to výzva, je to zábava, naučí vás to respektu, pomáhání si a učení se od sebe navzájem, máte společnost.</p> <p>Vždycky jsou přátelé na blízku, vždycky můžete s někým mluvit.</p>	7x
Vize dělby práce v komunitě	<p>Rozdělení prací a využití tak absolutní výhody v sociálním smyslu, každý může dělat to, co ho baví, a tím, co nemá rád, se zaobírat nemusí.</p> <p>Člověk se může věnovat tomu, co ho opravdu naplňuje a nemusí tolik řešit existenční problémy.</p> <p>Děláte smysluplnou práci a stále něco nového, práce není jednotvárná každý den.</p> <p>V rámci komunity nemusí lidé dělat všichni všechno, práce se může rozdělit dle zájmu... Těch výhod je moc na to abych je všechny rozepsala...</p> <p>Umožňuje to volnost člověku v tom co chce dělat, nemusí každý den pracovat aby vydělal hromadu peněz, spíš pracuje na pěstování plodin.</p> <p>To na čem pracuješ je vidět, je vidět jaký to má efekt na komunitu, nepracuješ pouze pro sebe ale pro celou komunitu.</p>	6x

Vize života v souladu s přírodou a ekologií	<p>Jste téměř pořád venku.</p> <p>Soulad se svým prostředím.</p> <p>Komunitní život představuje menší zátěž pro planetu i jednotlivce. Možnost ekologického pěstování pomoci permakultury.</p> <p>Zajisti dostatek zdravé stravy prosté všech škodlivin a zároveň nepostrádající chuť.</p>	4x
Vize soběstačnosti	<p>Jeden pěstuje něco, a druhý něco jiného- pak si to mohou vyměnit.</p> <p>Soběstačnost</p> <p>Udržitelnost</p>	4x
Vize osobního rozvoje	<p>Možnost sebereflexe a rozvoje - soužití s více lidmi je velmi intenzivní a člověk v sobě může objevit mnoho procesů a bloků, se kterými může pracovat a přeměnit je, pokud s nimi není spokojen a skupina je tomu otevřená</p> <p>Rozdílný způsob vzdělávání dětí.</p> <p>Nenásilný způsob života v souladu se sebou, a se svým prostředím.</p>	3x

Negativně vnímané aspekty komunitního života

(jen respondenti komunitáři)

	ZÁPORY	ČETNOST ODPOVĚDÍ
Ztráta soukromí	<p>Nevýhodou je menší soukromí a nutnost pracovat pro celek, což ale já osobně jako nevýhodu nevnímám.</p> <p>Lidé-nedostatek soukromí, ponorková nemoc.</p> <p>Nedostatek soukromí a rizika spojená se vztahy s lidmi.</p> <p>Méně času s přítelem sami pro sebe.</p>	5x
Nebezpečí vzniku sociálního napětí v malé komunitě	<p>Určitě je spousta podnětů k řešení, které mohou zajít až do konfliktů, pokud nejsou správně řešeny. To u nás, naštěstí, není.</p> <p>Občas nastává informační šum - informace se nedostávají ke každému, ale pracujeme na systému odstranění.</p> <p>Konflikty mezi lidmi</p>	4x
Omezená pestrost stravy	V případě eko komunit na vesnici i nižší dostupnost surovin.	1x
Absence kultury	Absence aktivit a kultury.	1x
Namáhavá fyzická práce	Fyzická náročnost práce- nedostatek možnosti individuálního rozhodování a tvoření.	1x
Nedostatek spirituálních činností	Nedostatek spirituálních činností.	1x
Sdílení toho, co nechci	Sdílení věcí, které zatím nechci sdílet	1x

Motivátory k životu v ekokomunitě

(jen respondenti komunitáři)

	MOTIVÁTORY	ČETNOST ODPOVĚDÍ
Vize sdílení a spolupráce v malé skupině	<p>Aby měla naše skupina více času na původní projekt.</p> <p>Po několika úspěšných projektech jsem cítila velký potenciál v tom žít s lidmi z týmu společně, abychom mohli lépe vše plánovat a realizovat...</p> <p>Líbí se mi myšlenka spolupráce mezi lidmi- vzájemná výpomoc a sdílení s ostatními lidmi.</p> <p>Sdílení a pomáhání si navzájem.</p> <p>Sdílení každodenního života s ostatními.</p> <p>Lidé by si měli navzájem pomáhat.</p> <p>Chtěla jsem být blíže výsledkům své práce, a aby to mělo přímý dopad na lidi v mém bezprostředním okolí.</p>	10x
Vize života v malé skupině	<p>S mými přáteli jsme usoudili, že se máme tak rádi, že spolu chceme trávit více času :-) Prostě využít synergie.</p> <p>Chtěla jsem trávit více času s lidmi s podobným směřováním.</p> <p>Chtěl jsem žít jednodušším způsobem života, kde se klade větší důraz na vztahy mezi lidmi.</p> <p>Chtěla jsem žít ve skupině, abych se naučila respektu ke všem.</p> <p>Bydlet v kolektivu s otevřenými lidmi</p>	5x
Vize života v souladu s přírodou a ekologií	<p>Chtěla jsem žít více ve spojení s přírodou.</p> <p>Ekologie</p> <p>Udržitelnost</p>	5x
Vize osobního rozvoje	<p>Chtěla jsem poznat více sama sebe ve vztahu s ostatními.</p> <p>Chtěla jsem dělat práci, která má smysl- ne jen pracovat pro peníze.</p> <p>Abych se naučil žít v pravdě a pokoře.</p> <p>Chtěla jsem zkusit žít jednodušším způsobem, blíž k lidské přirozenosti, ale s hlubší filosofií. Chtěla jsem mít víc času na přemýšlení nad věcmi, v kterých vidím důležitost.</p> <p>Vždy jsem usilovala o maximálně nenásilný způsob života, kdy se budu věnovat tomu, co mě doopravdy baví a naplňuje.</p>	4x
Vize soběstačnosti	<p>Chtěla jsem se naučit praktickým věcem- stavba domu, výroba nábytku, pěstování plodin.</p> <p>Chtěl jsem zkusit žít jiným způsobem života, než na jaký jsme zvyklí. Pěstování svých vlastních plodin.</p>	3x

Příloha C (obrazová část)

Členka hnutí, Jana Sundarí, se svou dcerou na pozemcích ekokomunity.

Farma Křišňův dvůr s pozemky.

Kamenný mlýn, na kterém členové hnutí melou vlastní certifikované bio obilí a vyrábějí různé druhy mouky.

Výhled z chléva na pole.

Sundarí na loukách pozemku farmy.

Chlív, ve kterém je dobytek ustájen pouze na noc.

Příloha D

Projekt intervence v Městské knihovně v Praze

